

De Volharding

door
H. Hoogeveen

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA - DELFT

DE VOLHARDING

Komt er dan geen hulp opdagen, weet niemand van hun angsten af? (Zie blz. 59)

DE VOLHARDING

DOOR

H. HOOGEVEEN

GEÏLLUSTREERD DOOR KEES VAN LENT

Tweede druk

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA — DELFT

Keimpe wil varen

Als Keimpe Jongsma van school komt, krijgt hij een lastige vraag te beantwoorden.

„Wat wil je nu worden?” vraagt zijn vader hem.

Hij weet heel goed, dat er wat gedaan en verdiend moet worden. Hij zou het gemakkelijk gehad hebben, wanneer hij net als Kees van de meester naar de Mulo was gegaan. Maar om nu nog wéér een poos stil in de bank te zitten lijkt hem niet erg aantrekkelijk. Bij de boer heb je meer vrijheid van beweging en bij de bakker ook, maar als hij denkt aan de duffe lucht van een koeienstal en de zoetige geur van een bakkerij heeft hij er al meer dan genoeg van.

Timmerman dan?

Nee.

Winkelier?

Ook niet. Zijn hart gaat naar iets anders uit. Dat verlangt naar het water. En dat is geen wonder. Vlak achter hun huis ligt het Tjeuke Meer, één van de vele meren die Friesland rijk is. Aan de rand van dit meer is Keimpe geboren. Hij is opgegroeid bij klotsend water. Dat is hem eigen geworden. Hij houdt van de wijde plas, die zich 's zomers glanzend uitstrekt onder een heldere hemel en in de herfst vol rumoer en beweging is. Hij houdt ook van de wind, die hier vrij spel heeft en zo fris en dartel door zijn blonde kuif kan waaien.

Keimpe, wat wil je worden? Nee, dat is tóch geen lastige vraag voor hem. Zal hij het eens zeggen? Hij wil varen! Niet op het land wil hij zijn werk zoeken, maar op het water. De grond is stug en dood, maar

het water leeft. Het bruist tegen de schepen aan, het zit voortdurend aan de oevers te knabbelen en de aarde — ze vindt alles goed. Ze laat zich weerloos door het water verslinden.

Er moet vroeger een grote schuur achter hun huis gestaan hebben. En daar lag nog een lap grond achter. Nu staat het huis aan de rand van het meer, slechts door een smalle rietzoom er van gescheiden. Het land is weggeslagen en de schuur — ja, waar die gebleven is, weet Keimpe niet. Zo breidt het meer zich langzaam uit. Er is geen keren aan.

Verspreid staand struikgewas, waarachter Keimpe en z'n kameraden zich vroeger uitkleedden om te gaan zwemmen, staat nu met de wortels in het water.

Het water is ook sterk. Bij herfststormen vliegt het over de dijken of het slaat er een gat in. Hun huis staat dan midden in het water en het is wel eens gebeurd, dat ze de punter aan de ring van de regenbak hadden vastgelegd.

Als dat huis eens praten kon! Het heeft de watervloed van 1825 meegemaakt. De zee, waarin twee derde deel van Friesland verzwolgen lag, deinde voor de ruiten langs. Vijf en twintig mensen vonden op de zolder en het hooi in de schuur een toevluchtsoord. Vele huizen zijn toen ingestort, maar dit hield stand. De zware eikenhouten balken, die de muren verbinden, kunnen een stootje verdragen. Dat hebben ze in het verleden bewezen. Daarom is Keimpe ook bij het ergste noodweer rustig, want hij woont in een huis, dat stormen en watervloeden heeft doorstaan.

In deze wereld van water, wind en wolken voelt hij zich thuis. Ze zijn hem lief geworden, alle drie. En nu de schooldeur achter hem is dicht gevallen, heeft hij maar één begeerte: varen gaan! Hij moet het water op. Dan zal hij de wind om zijn slapen voelen en de wolken boven zijn hoofd zien drijven.

Dolgraag zou hij knecht willen worden op „De Volharding”. Het is een stoomboot van vijftig ton, waarmee Berga, de kapitein, geregelde vrachtdiensten onderhoudt op Leeuwarden en Sneek. Elke avond, als de boot zwaarbeladen terugkomt, staat hij hem op te wachten. Soms glipt hij er op en helpt een handje bij het lossen. Mee te mogen varen op zo’n boot, dat lijkt hem! Dan kom je over de Friese meren en kun je ’s Dinsdags de Sneker en ’s Vrijdags de Leeuwarder markt bezoeken. Van de gedachte alleen gaat zijn hart al open. Fijner is er niet, hij zou het heus niet weten. Knecht worden bij Berga, daar is hij vol van. Daar loopt hij nu al een jaar mee rond.

Lange tijd is hij bang geweest, dat hij een mededinger had. Dat is Auke de Boer, die bij hem in de klas zat. Die slentert ook altijd bij „De Volharding” rond, als deze aan de wal ligt. Het is een visserszoon en het zou geen wonder zijn, als ook dié van het varen hield. Vaak is hij met zijn vader op het meer aan het vissen.

Kort geleden heeft Keimpe hem gevraagd, wat hij worden wou. Hij was er niet gerust op.

„Probeer je misschien om op „De Volharding” te komen?” vroeg hij.

„O nee, hoe kom je er bij!” was Auke’s antwoord geweest. „Dacht je, dat ik een kromme rug wil hebben van het gesjouw met die zware kisten en zakken? Niks hoor! Ik word visser, net als mijn vader. Maar niet op het meer, ik ga naar zee! Naar mijn oom te Katwijk, die heeft een logger. En dan ga ik vissen op de Doggersbank! Dat is wat anders dan op zo’n snertbootje varen tussen kale weilanden door!”

Keimpe had grote ogen opgezet bij dit verhaal, maar tegelijk was hem een steen van het hart gevallen. Gelukkig, hij had dus, als Berga een knecht moest hebben, van Auke niets te vrezen.

„Je hebt gelijk!” had hij gezegd. „Op zee is 't mooier! Hè, ik wou, dat ik mee kon!”

Hij had dit laatste niet echt gemeend, hij had het alleen maar gezegd, om zijn kans te vergroten.

Dan op een dag — hij is nog maar een week of drie van school — ziet hij die kans schoon. Berga vraagt in de krant een flinke jongen. Nu — flink is hij, al zegt hij 't ook zelf, in elk geval: hij probeert het te zijn! Als hij de advertentie gelezen heeft, hoeft hij er niet over na te denken, wat hij doen zal. Hij is ogenblikkelijk besloten. D'r op af natuurlijk!

Moeder maakt eerst nog bezwaren.

„Zul je 't wel doen?” vraagt ze. „Stoffel is ook op de boot en we weten allemaal wel wie Stoffel is. Als machinist zal hij zijn werk wel verstaan, maar hij is zo onverschillig. En dan die drank. Als je maar niet . . .”

„Och wat,” komt vader tussenbeide, „we kunnen de jongen toch niet in een glazen huisje zetten? Nee moeder, hij moet onder de mensen, hij moet de wereld in, als je . . .” — en dan kijkt hij Keimpe even ernstig in de ogen, „als je er maar aan denkt, dat je niet van de wereld mag zijn. Je begrijpt me, hè?”

En zo neemt vader het nog voor hem op. Moeders zijn altijd zo bang. Die zien overal gevaren. Ze houden je het liefst altijd aan het handje. Maar dat gaat nu eenmaal niet. Zeker, Stoffel is een onverschillig heer, altijd ruw in zijn woorden, maar Koendert de stuurman is er ook nog. Die is vroeger, volgens vader, lid van de jongelingsvereniging geweest. Als Stoffel hem al eens op sleeptouw zou willen nemen, zal Koendert hem tot steun zijn. Die liet zich toch ook niet door Stoffel verleiden?

Nee, moeder kan gerust zijn! Berga vraagt een flinke jongen, hij zal tonen, dat hij dat is, in alle opzichten . . .

En nu maar vlug de deur uit! Er geen gras over

laten groeien! Hij moet de eerste zijn. Stel je voor . . . Maar nee, dat is onmogelijk, er kán hem niemand voor zijn. Hij zou niet weten, welke jongen óók belang bij dit baantje zou kunnen hebben. En Auke gaat naar de Doggersbank! Die heeft wel wat anders in zijn hoofd.

Toch trekt hij onwillekeurig zijn benen vlugger aan. Hij moet er niet aan denken, dat hij achter het net zou vissen en dat deze betrekking, waarop hij lange tijd gevestigd heeft, toch nog zijn neus voorbij zou gaan. Van die gedachte kan hij wel kippenvel krijgen.

Stom, nu heeft hij vader vergeten te vragen, wat hij verdienen moet. Twee rijksdaalders in de week? Of is dat te veel? Om een gulden laat hij dit baantje niet schieten. Als Berga hem maar neemt. Dat is het voornaamste.

Met bonzend hart staat hij even later bij Berga op de stoep en belt aan. In de gauwigheid strijkt hij zijn hand door de verwaaide kuif, trekt zijn kleren recht en rekt zijn rug om een flinke indruk te maken.

„De baas is niet thuis, die zal wel bij de boot zijn,” zegt zijn vrouw, die voor komt.

Dan daar maar naar toe. Als hij op de boot stapt, komt Berga juist uit de kajuit. Een jongen volgt hem.

Keimpe krijgt een schok.

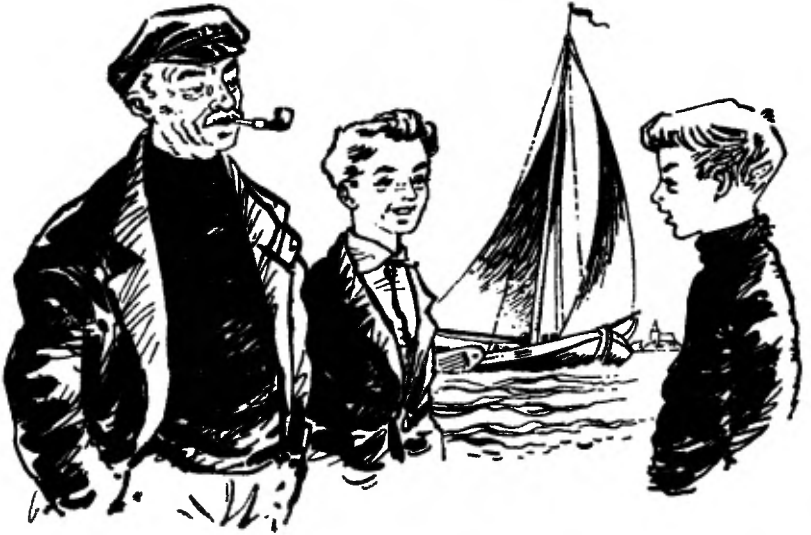
Auke de Boer! Zou die . . . maar dat kan immers niet?

„Nog een aanbieding misschien?” vraagt Berga lachend.

„Ja, u vroeg een jongen,” begint Keimpe, „en ik dacht . . . ik dacht . . .”

Maar als hij Auke daar met een verheerlijkt gezicht ziet staan, ontzinkt hem alle moed. Wat doet hij hier eigenlijk nog? Auke heeft hem natuurlijk dit mooie baantje voor de neus weggepikt.

„Het spijt me voor jou,” geeft Berga te kennen, „maar ik ben juist voorzien. Auke was je één streep voor!”

Die Auke! „Hij was je één streep voor!”

Dan keert Keimpe zich om. De tranen springen hem in de ogen van teleurstelling en woede. Zonder meer iets te zeggen, gaat hij de loopplank af. Met de kous op de kop.

Die Auke! „Hij was je één streep voor!” En op school was 't altijd net andersom. Daar ging 't er om wie van hen de hoogste cijfers zou halen. De laatste keer hadden ze op alle vakken hetzelfde, behalve op aardrijkskunde. Auke had een acht en hij — een negen! Toch één punt meer. Wat had Auke sneu gekeken, toen hij hem met verholen plezier die negen liet zien.

En nu is Auke hem voor. Maar één streep. Is 't niet jammer? Hij stond al op de boot, hij was dicht bij zijn doel. En nu staat hij weer op de wal als een geslagen hond. Zie Auke daar nu staan, hij praat met Berga of 't z'n kameraad is, hij bekijkt de boot, of 't plotseling z'n eigen geworden is.

Het is te veel voor Keimpe! Gemeen vindt hij het, gemeen! Nu is Auke opeens zeker niet meer bang voor een kromme rug, nu is 't geen snertbootje meer. O, hij kon hem wel . . .

Altijd en altijd is hij ook het pechvogeltje. Toen ze verleden jaar een schoolreisje zouden maken, was hij die dag ziek. Een heel jaar er voor gespaard, maar het ritje ging voor hem niet door. Onder de wol, dat was wat anders dan in zo'n fijne bus.

En zo is er meer te noemen. Onlangs, toen hij nog naar school ging, zouden ze een voetbalwedstrijd spelen met jongens van een andere school. Het spel was nog maar net aan de gang, of hij kwam uit te glijden en verstuikte zijn voet. Hij ging, hinkend tussen een paar kameraden, naar huis en moest twee weken met zijn been op een stoel liggen. Zeg nu zelf, is hij geen pechvogel?

Maar wat hem nu overkomt, is het ergste van al. Als een andere jongen hem voor was geweest, zou hij 't ook verschrikkelijk gevonden hebben.

Maar nu het Auke is, Auke, die hem wijs maakte, dat hij naar Katwijk ging en er niet aan dacht om knecht bij Berga te worden, nu komt zijn binnenste in opstand. Als hij die bedrieger hier onder vier ogen had . . .

Als hij thuis komt, heeft hij voor niemand een goed woord. Zelfs voor vader en moeder niet. 't Loopt hem ook zo tegen!

„Och jong, ga weg!” snauwt hij zijn broertje af, die hem even dwars voor de voeten komt.

„Jongen, je mag zo niet,” sust moeder. „Het spijt me werkelijk, dat het zo gelopen is, maar . . .”

„Ja, dat zal wel!” broemt hij kwaad. „En ondertussen is moeder blij, dat ik niet in Stoffels gezelschap kom!”

„Ik begrijp heel goed, dat dit een teleurstelling voor je is,” zegt vader kalm. „En ik begrijp ook, dat je boos

op Auke bent. Hij heeft je maar wat wijs gemaakt om jou op een dwaalspoor te brengen. Jij was bevreesd voor hem en hij voor jou! Laat je echter door deze éne teleurstelling niet uit het veld slaan. Wie weet, wat er voor jou nog weggelegd is."

„'t Kan me allemaal niets schelen," moppert hij, „voor mijn part vergaat straks de hele boot!"

Meteen loopt hij de kamer uit, een paar dikke tranen glinsteren in zijn ogen.

„Keimpe!" roept vader bestraffend.

Maar hij is al weg.

Hij slentert een eind langs het meer en gaat dan ergens tegen de schuine polderdijk liggen. Aan de voet er van ruist weemoedig het riet. Het water deint tussen de gebogen halmen door. Nog nooit heeft dit lied zo lokkend in Keimpe's oren geklonken.

Als hij opstaat en verdrietig over het water tuurt, werpt de zon haar laatste stralen over de wijde plas. In een baan van goud zeilt een schip voorbij.

Het wordt avond.

Keimpe gaat naar huis. Hij is verdrietig en boos gestemd. En er is niets dat hem troosten kan.

Aan de rand van het meer

De volgende dagen slentert Keimpe doelloos rond. Nu zijn ideaal in rook vervlogen is, weet hij niet wat hij doen zal. Vader heeft wel eens een karweitje voor hem, maar meestal verricht hij het met tegenzin. Voor moeder schilt hij elke morgen de aardappels, maar dat hangt hem ook al lang de keel uit. Is er nog wel iets, dat hij prettig vindt? Maar om altijd bij huis om te hangen is ook niet alles en daarom moet hij wel iets ter hand nemen, al is 't dan ook noodgedwongen.

En zo zit hij dan op een dag boven op de kruin van de polderdijk stenen te bikken. Het meer heeft hier een stuk van de dijk glooiing kapot geslagen en dat moet hersteld worden. Maar eerst moeten de stenen van hun kalkjasje ontdaan worden en dat is zijn werk.

Eerst slaat hij de zware onhandige klompen met de moker uiteen en dan komt het botte bijltje er aan te pas. Stukken kalk spatten om zijn oren, fijn stof stuift hem in de ogen. Zijn kleren zitten er onder.

Vader is knecht bij Arjen Feikes, de timmerman, en zodoende is hij aan dit karweitje gekomen.

„Dat lanterfantent moet eens afgelopen zijn!” heeft vader gezegd. „Vooruit, aan de slag! Berga vroeg een flinke jongen, toon dat je dat bent. Misschien kun je later wel op een boot komen, maar zolang dat niet het geval is, moet je de handen uit de mouwen steken. Hoofd op, jongen, wellicht ga je later nog met de Willem Barendsz mee op de walvisvangst!”

Toen had vader gelachen en hem vrolijk op de schouder geklopt.

„'t Komt best goed jongen,” had moeder er aan toe-

gevoegd, „niet wij hebben het voor het zeggen wat we worden zullen, dat bepaalt God alleen. Wij moeten gehoorzaam de weg gaan, die Hij ons wijst. Ook al worden onze wensen helemaal niet vervuld. „Dat is moeilijk en erg verdrietig vaak. Och jongen, ik begrijp je zo goed!”

„En ik!” zei vader. „Ik had zo graag willen doorleren, dat was de wens van mijn hart. En nu loop ik al jaren met een duimstok in mijn zak. Mijn ouders konden de studie niet betalen. Het was een hard gelag voor mij als ik Jan, mijn kameraad, met de boekentas op de bagagedrager naar de Kweekschool zag fietsen. Ik veegde krullen, of liep met mijn duim in de mond, omdat ik me een bloedblaar geslagen had. Jij was laatst boos, maar ik ben het toen ook wel geweest. Onverschillig en ontevreden was ik. Ik heb later wel eens gedacht: wat zal ik mijn ouders daarmee een verdriet gedaan hebben. Dat kan mij nú nog spijten.

Ik bereikte niet, wat ik me in mijn jongensjaren had voorgesteld. Maar wat ik niet gedacht had, is gebeurd. Ik heb mij met mijn werk verzoend. Ik ben er zelfs van gaan houden. Het is een goed vak, een mooi vak. Het bleek, wat ik nooit had kunnen vermoeden, dat ik er aanleg voor had. En was mijn hartewens vervuld, dan was ik — wie weet — misschien wel een grote mislukking geworden. Je weet niet jongen, waar je geluk ligt. Dat weet, zoals moeder het zei, God alleen.”

Het is mooi, als je dat allemaal kunt geloven, denkt Keimpe. Zijn ouders kunnen het, die praten er over of het de gewoonste zaak van de wereld is. Maar hij heeft er moeite mee. Hij is blij, dat ze hem de eerste de beste avond niet met deze praatjes aan boord zijn gekomen. Hij kon er nu in elk geval rustig naar luisteren. Maar om zijn hoofd nu berustend en in vertrouwen over deze lompe steenbrokken heen te buigen, dat kan hij niet. Vader heeft makkelijk praten. Die is toen niet

zo gemeen door Jan behandeld, als hij door Auke. Dat zit hem geweldig dwars. Nooit zal hij hem dat kunnen vergeven. Dan zal er tenminste eerst heel wat moeten gebeuren. En dan — „je weet niet waar je geluk ligt,” zei vader. Nu dat weet hij drommels goed! Op de boot en nergens anders! Wat? Gaat hij nu toch met opzet in tegen de stem van zijn hart? Gelooft hij toch in stilte, dat zijn ouders gelijk hebben? O, het is zo moeilijk voor hem. Nu zit hij hier, aan de rand van dat grote meer met vaag geboomte en torenspitsjes op de verre achtergrond. Vlak bij de stoeiende golven met schuim op de ruggen. Om er zo in te springen!

Hij smijt het bijtje neer en kleedt zich uit. Op een drafje loopt hij het meer in. Dan laat hij zich vallen. Met de golven gaat hij op en neer. Soms rollen ze bruisend over hem heen. Nu eens zwemt hij op zij, dan weer wentelt hij zich op de rug en ligt, net met zijn neus boven het water, naar de lucht te kijken, waaraan sneeuw witte wolkjes langzaam voorbijdrijven. Ploemp, verdwenen is hij, maar even later komt hij proestend en blazend weer boven. Het is heerlijk, verrukkelijk! Hij zou met gemak een hele dag in het meer kunnen rondspartelen.

Maar ginds ligt de steenhoop te wachten. Hij moet er weer uit. Dom van de timmerman om hem hier aan de rand van het meer aan het werk te zetten. Er gaat niet alleen tijd met het zwemmen verloren, maar ettelijke keren rust het bijtje in zijn hand als hij verlangend over de wijde plas zit te turen.

Opeens gilt een stoomfluit achter zijn rug. Met een ruk wendt hij zich om.

Daar vaart „De Volharding” voorbij. Auke staat aan de reling te wuiven.

Dat is meer dan Keimpe verdragen kan. Het bloed stijgt hem naar het hoofd. Even is hij zich zelf niet meer meester. Auke op de boot, op zijn boot! En die

Zie toch eens hoe prachtig de scherpe steven door het water snijdt.

vent wuift ook nog tegen hem! Daag, ga jij maar mooi steentjes bikken, ik ga lekker varen! O, zou je 'm niet . . .!

Keimpe zit zich te verbijten van woede. Hij slaat met kracht de moker neer en vermorzelt een steen tot gruis. Hij moet op de een of andere manier zijn gemoed luchten. En nu heeft meester hen altijd wijs gemaakt: hoe beter rapport, hoe gemakkelijker je straks in het leven slaagt. Kletspraat, anders niet! De grootste domoor krijgt het mooiste baantje! Dat zie je nu!

Zie toch eens hoe prachtig de scherpe steven door het water snijdt. De golven krullen langs de boeg. Straks komt Auke in de stad, o, wat zou hij daar ook graag eens willen kijken. En dan op die drukke markten! Het water zou je om de tanden lopen. Het leven op

zo'n boot is vol vertier. Er zit muziek in! En hij verslijt zijn tijd bij die dooie stenen! Bah! Nee, hij wil de boot, die zich snel in de verte verwijderd, niet langer nakijken. Hij heeft er maar hartzeer van. Weg met die stenen, aan de andere kant van de dijk er mee! Als hij die vrolijke plas niet meer ziet, kan hij misschien weer tot kalmte komen.

Maar dat lukt hem niet. Af en toe staat hij weer boven op de dijkkruin in de verte te turen. Eindelijk is „De Volharding” met z'n rokende pluim verdwenen. Die koerst nu recht op de Langweerder Wielen aan en dán zal hij het Sneker meer bereiken.

Met een zucht daalt Keimpe bij de dijkhelling neer. Daar zit hij weer. Hij doet zijn werk, maar hij kan er onmogelijk zijn hart in leggen. Zijn gedachten zijn bij Auke. Nu die eenmaal op de boot is, is zijn kans voor goed voorbij. Of hij moet . . .

Stenen bikken! 't Is of hij de baas dat plotseling tegen hem hoort zeggen. En opschieten asjeblieft! Vooruit, anders zit je hier het volgend jaar nog!

Wat zou hij Auke graag met gelijke munt willen betalen! Kan hij niet iets bedenken, waardoor hij hem gevoelig zou kunnen treffen? O, hij zou 't hem van harte gunnen! Zo'n gemene leugenaar ook! Als moeder wist, wat hij dacht, zou ze zeggen: „Keimpe, jongen, je mag zo niet!” Alles goed en wel, hij kan het niet helpen, dat deze gedachten hem bezig houden. Al slaat hij ook nog zo verwoed op de steenklompen, telkens duiken ze weer op.

Denk je, dat hij ooit weer op een avond naar de aanlegplaats gaat om „De Volharding” op te wachten? Als vroeger de stoomfluit enige keren over het dorp gilde, ten teken, dat de boot terugkeerde, spoedde hij zich er heen. Hij zou geen keer overslaan.

Dat is nu afgelopen. Hij wil Auke niet ontmoeten. Hij zou het niet kunnen verdragen, dat hij hem par-

mantig bij Koendert in de stuurhut zag staan, of met een tros touw in de hand van de boot springen om deze vast te leggen. Hij moet maar niet te dicht in Auke's nabijheid komen, want hij is er niet zeker van, dat hij dan zijn handen in de zak kan houden. In elk geval zou hij zijn mond moeilijk kunnen beheersen. Hij gaat dus niet kijken.

Maar op een avond komt het er toch van. „De Volharding” heeft een lading hout aan boord voor Arjen Feikes, de timmerman, en die wil graag dat hij meegaat om het met een handkar op te halen. Hij kan het moeilijk weigeren, omdat vaders baas het vraagt, maar anders . . .

Onder in het ruim liggen de planken opgestapeld. Keimpe loopt langs het gangboord en daalt bij een trapje af.

„Ha, Keimpe!” roept opeens een stem uit het ruim.

Een lachend jongensgezicht komt achter een stapel zakken en kisten vandaan. Het is Auke. Een blauwe overall heeft hij aan.

Even voelt Keimpe zich door die onverwachte ontmoeting overrompeld. Maar hij heeft zich spoedig hersteld. Een donkere plooi komt boven zijn neus. Zwijgend neemt hij een plank van de stapel en zwiept die naar boven, waar vader gereed staat om deze van hem over te nemen.

„Zeg, luister es!” begint Auke, die zich van Keimpe's vijandige houding niet veel schijnt aan te trekken.

„Hoepel op vent!” grauwt Keimpe, „anders stoot ik je nog met een plank in het gezicht! Ik meende, dat je naar Katwijk zou, naar je oom!”

„Dat was de bedoeling ook,” stemt Auke toe, „maar mijn moeder is ziek, al lang en toen zag die er tegen op, dat ik zo ver van huis ging. En mijn vader zei toen . . .”

„Nee, laat maar liggen,” broemt Keimpe als hij ziet,

dat Auke hem helpen zal. „Je kon een kromme rug krijgen en die heb je gauw genoeg op dit snertbootje! Ik snap niet, wat je hier doet!”

„Dat zal ik je zeggen!” antwoordt Auke. Hij gaat nu vlak voor Keimpe staan, maar deze keert zich af en rommelt in het hout.

„Luister dan!” roept Auke.

Zijn stem wordt fel, Keimpe zal alles weten, dan kan hij misschien ook alles begrijpen . . .

„Vader zei toen,” vervolgt hij, „dat ik thuis moest blijven en proberen hier wat te verdienen. Want nu moeder ziek is en we een hulp moeten hebben . . .”

„Denk er om!” roept Keimpe.

Hij schuift weer een lange zwiepende plank naar boven. Auke staat hem in de weg, nu kan hij de zwaai niet krijgen.

„En toen heeft vader me naar Berga gestuurd,” gaat Auke door, terwijl Keimpe een nieuwe plank naar voren trekt. „Ik dacht wel, dat je boos zou zijn, omdat het er veel op leek, dat ik je wat wijs had gemaakt . . .”

„Je kunt me meer vertellen!” bromt Keimpe. „Ik geloof je niet meer!”

„Nou, dan niet!” zegt Auke enigszins nijdig. „Maar je moet niet denken, dat ik een gemene onderkruiper ben! Ik was veel liever naar Katwijk gegaan! Als 't maar half om moeder gekund had!”

Keimpe geeft er geen antwoord meer op en daarom gaat Auke ook aan zijn werk. Maar even later komt hij terug. Hij houdt Keimpe een doosje sigaretten voor.

„Hier, pak er maar een!” zegt hij royaal, „k heb ze pas in de stad gekocht.”

Even kijkt Keimpe verbluft naar het doosje. Bijna laat hij zich verleiden. Een sigaret tussen je lippen, dat staat zo gewichtig. Maar ineens draait hij zijn hoofd af en gaat met de laatste plank naar boven. Verdraaid, nu probeerde Auke hem nog met een sigaret te ont-

wapenen. Maar mis — hij loopt er niet in. Dan moeten ze vroeger opstaan!

„In de stad gekocht!” zei die bluffer. Net of die beter zijn dan die je in een dorpswinkeltje kunt kopen. Karelsen, hun buurman, heeft ook beste merken. Turmac, Boston, ja, noem maar op. Och, wat is de stad eigenlijk ook? Hij begrijpt niet, dat hij er laatst nog zo naar kon verlangen. 't Valt vast tegen. Zo'n boottocht misschien ook. 't Kan hem eigenlijk niet veel meer schelen. Bij de timmerman is ook nog zo kwaad niet . . .

Maar deze gedachten komen niet uit zijn hart. Hij meent er niets van. Hij doet onverschillig, maar ondertussen is hij nog even jaloers op Auke als te voren. Die doet inkopen in de stad! Wat een meneer! En daar praat hij maar heel gewoon over. En toch was hij liever naar Katwijk gegaan, maar omdat zijn moeder . . . zou 't waar zijn, wat hij daar allemaal vertelde? Zou . . .

„Toe Keimpe, zet hem op!” zegt zijn vader opeens naast hem.

O ja, hij loopt immers achter een kar te duwen. Een kar beladen met hout. En nu moet hij tegen de brug op. Dat wordt een heel karwei. Hij zet zijn voeten schrap, buigt zijn rug voorover en duwt uit alle macht. Hij wordt er warm van, maar de kar komt op de brug en rolt er weer met een vaartje bij neer. In een ommezentje zijn ze nu bij de timmerschuur van Arjen. Het hout wordt onder dak gebracht en dan gaat Keimpe met vader naar huis. Er is weer een dag voorbij.

„Nu moet ik nog even met jou praten,” zegt vader opeens tegen Keimpe, als ze even later aan tafel zitten. „Jij ziet zeker nu wel in, dat je Auke verkeerd hebt beoordeeld? Heb jij nu nog reden om boos op hem te zijn?”

Onderzoekend kijkt hij zijn jongen aan. En als Keimpe, geschrokken van die onverwachte vraag, direct

geen antwoord geeft, zegt vader: „Ik vraag je wat! Je hoort, dat ik alles weet. Ik kon woordelijk verstaan, wat Auke zoëven zei. En ik heb begrepen, wat ik zelf ook aanvankelijk dacht, dat hij je laatst niet wat heeft wijs gemaakt. Als z'n moeder niet ziek geweest was . . .”

„Is vrouw De Boer ziek?” vraagt moeder. „Dat wist ik niet eens.”

„Ja,” antwoordt vader, „al geruime tijd en die zag er daarom erg tegen op, dat Auke zo ver van huis zou gaan. Anders was hij zeker bij zijn oom te Katwijk gekomen. Dat was geen opschepperij van hem. Nu moest hij hier werk zoeken en daarom stuurde zijn vader hem naar Berga. Er moest wat verdiend worden, vooral nu er een hulp in huis is. Dat heeft Auke, toen we een vracht hout van de boot haalden, allemaal eerlijk aan hem verteld. Maar jij geloofde hem niet, hè?” vervolgt vader tegen Keimpe. „Hij heeft het nu eens en voor altijd bij jou bedorven, omdat hij — tegen zijn zin nog wel — op „De Volharding” gekomen is. Ik schaam me nog als ik er aan denk, hoe onheus jij hem zo pas hebt bejegend. Als je een kerel bent, maak je het zo spoedig mogelijk met hem in orde. Gun hem dit werk, hij is er eerlijk aangekomen en zijn ouders hebben het geld, dat hij verdient, op 't ogenblik nodig. Dus — je weet, wat je te doen staat!”

Dan zwijgt vader. Hij heeft zijn boosheid gelucht. Hij neemt de tabaksdoos en stopt de pijp. Moeder schenkt koffie. En ondertussen is Keimpe met zijn gedachten bezig.

Moeilijkheden

Nu is Keimpe al vier weken bij de timmerman. Telkens heeft Arjen weer een nieuw karweitje voor hem. Nu moet er een oude boerenschuur worden afgebroken, daar kan hij ook mooi bij helpen. Zo langzamerhand begint hij al een beetje aan dit werk te wennen. Zal hij dan toch nog timmerman worden? Van varen komt toch niets, dat kan hij wel uit zijn hoofd zetten. En hij moet toch wat doen.

Maar als hij op een morgen boven op het doorgezakte dak van die boerderij zit, komt plotseling dat oude verlangen weer boven.

Als hij zijn blik in 't rond laat dwalen, ziet hij vlakbij het meer liggen, zó groot als hij het nog nooit heeft gezien. Hij ziet er bijna boven op neer. Er zeilen schepen, daar gaat er een door de wind, het zeil klappert even, dan staat het weer strak gespannen en schuinhellend bruist het schip door het water. Ginds trekt een sleepboot een grote baggermachine naar de ingang van de Lemster Rien. En hier, een paar honderd meter uit de wal, ligt de vissersjol van Auke's vader voor anker.

Auke . . . Die zal nu wel . . . Wat is het vandaag? O ja, Dinsdag, dus die is nu in Sneek. Tegen zijn zin. Hij was liever naar Katwijk gegaan. Gekke wereld toch eigenlijk, hij zit hier op dit oude dak ook tegen zijn zin. Als Auke nu naar zijn oom kon, dan kwam hij op „De Volharding” en dan waren ze beiden tevreden.

Maar Auke's moeder stuurt alles in de war. Dat die nou net ziek moest zijn. Eerst gaf hij Auke van alles de schuld, maar vader heeft gelijk, hij heeft helemaal

geen reden om boos op hem te zijn. Hij heeft er de laatste tijd vaak over nagedacht en langzamerhand is hij tot dit inzicht gekomen. Het is waar, hij heeft Auke verkeerd beoordeeld. Hoe meer hij er over nadenkt, hoe meer hij zich schaamt, dat hij Auke zo honds heeft behandeld. „Als je een kerel bent, maak je dat weer in orde,” zei vader. Dat zal hij doen ook. Maar toch ziet hij er wel tegen op. Het zal hem moeite kosten. Schuld bekennen valt niet mee. Vooral niet tegen iemand van je eigen leeftijd.

Was Auke's moeder maar niet ziek geworden. Dan was alles vlot en naar wens verlopen. Het is onzin natuurlijk om boos op haar te worden. Wat kan zij er aan doen? Een mens wordt toch zeker niet voor de aardigheid ziek? Nee, achter alles staat God . . .

Dan schrikt Keimpe van zijn eigen gedachten. God . . . Zo ver is hij de laatste tijd nooit met zijn gedachten gekomen. Dat kwam, omdat zijn hart vol wrok en afgunst was. Voor God was daar geen plaats. En nu ineens denkt hij aan Hem. Nu hij hier hoog in de lucht zit, ver van de grond.

Zou God het misschien niet goed vinden, dat hij op „De Volharding” komt? En zou daarom alles zó zijn gelopen? Zou hij timmerman moeten worden?

Maar dat wil hij niet, nee, hij wil varen, varen! Als hij de kans maar krijgt! En dan laat hij zich door niemand de wet stellen, hij zal zelf weten wat hij worden zal! Och, kijk nu toch es, wat ligt dat meer daar nu prachtig onder de zon! En zie die schepen . . .

„Ben je van plan om nog wat te doen?” roept opeens beneden een stem.

Keimpe schrikt op uit zijn gepeins. Daar staat zijn vader, hij kijkt hem recht in de ogen.

„Ja, toe maar!” roept vader. „Als je niet harder opschiet, staat de schuur er het volgend jaar nog!”

Vader heeft gelijk. Hij is een dromer. Vooruit, gauw

Och, kijk nu toch es, wat ligt dat meer daar nu prachtig onder de zon!

aan de slag! Hij neemt de pannen van het dak en laat die in een goot naar beneden glijden. Daar vangt vader ze op, om ze dan netjes op een stapel te leggen.

De afbraak is begonnen. Hij gooit de hele schuur onderste boven. Het is gemakkelijk werk. Opbouwen is moeilijker. Dat komt precies. Zo was 't ook gemakkelijk om Auke onheus te bejegenen, maar om 't nu weer goed te maken, hem in ere te herstellen, dat is veel moeilijker. Als hij Auke maar eens alleen kon treffen. Want om zomaar naar zijn huis te gaan en te zeggen

waar zijn ouders bij zijn: „Auke, hoor es, ik heb . . .”
O nee, hij moet er niet aan denken. Daar kan hij . . .

„Ha, Keimpe!”

Wie roept daar nu weer? Keimpe kijkt naar beneden. Daar staat Jan, de zoon van de arbeider, die bij deze boer dient. Hij klimt tegen een ladder op en verschijnt met zijn hoofd boven de dakgoot.

„Zo, kom jij es een kijkje nemen?” vraagt Keimpe. „Pas maar op, dat je de ogen niet vol stof krijgt. Want stuiven dat het hier doet! Ik zit er al helemaal onder. Zie mijn handen eens!”

„En toch bof jij!” zegt Jan.

Dat komt er zo hartgrondig uit, dat Keimpe hem even verbluft aankijkt.

„Hoe zo?” vraagt hij niet-begrijpend.

„Nou, ik had ook graag bij de timmerman gewild,” zegt Jan, „maar toen ik bij Arjen kwam, vertelde hij me, dat jij me net voor was. Daarom zei ik, dat jij boft. Bevalt het je wat?”

„Och, dat gaat zo'n beetje,” ontwijkt Keimpe. En hij denkt: Die kan beter de zon in het water zien schijnen dan ik. „Wat bof jij!” zei Jan.

En hoewel hij bijna een hoofd groter is dan Jan, toch krijgt hij een gevoel, of hij tegen hem op moet zien. Jan is niet jaloers op hem, zoals hij op Auke. Hij misgunt hem dit plekje niet, hoewel hij er zelf graag had willen zitten. „Jij boft!” dat is alles wat hij zegt. Nu schaamt Keimpe zich nog meer. Wat is hij, vergeleken met Jan, toch een akelige vent! Werkelijk, hij kan zich zelf wel gaan uitschelden. Een naarling is hij, ja toe maar, hij zal zich niet sparen. En vanaf dit ogenblik neemt hij zich stellig voor om met Auke weer goede vrienden te worden. Als hij wil, kan hij alles nog goed maken.

Maar het is vreemd, hoe hij er ook naar zoekt, er doet

zich de volgende dagen geen enkele gelegenheid voor om met Auke te praten. Het is net of deze hem ontwijkt en geen prijs stelt op een ontmoeting met hem. Het is te begrijpen, hij wacht er zich natuurlijk voor om nog eens zo onrechtvaardig door hem te worden behandeld.

Op een avond slentert Keimpe bij „De Volharding” rond, die net weer is thuis gekomen. Hij wil zien, dat hij Auke te pakken krijgt, hoewel hij, nu 't er op aan komt, zich niet erg moedig gevoelt. Laatst heeft hij hem afgesnauwd en nu met hangende pootjes bij hem komen, het valt niet mee. Dat kost zelfverloochening. Maar die zich zelf overwint, is sterker dan die een stad inneemt . . . Vreemd dat hij nu opeens aan dat schrijffoorbeeld van school moet denken. Jammer, telkens als hij Auke ziet, is er iemand bij hem. En die heeft er natuurlijk niets mee te maken. Auke schenkt trouwens ook helemaal geen aandacht aan hem. Anders riep hij al in de verte, maar nu keurt hij hem geen blik waardig. En onverrichter zake keert Keimpe weer naar huis terug.

Och, wat kan't hem ook verder schelen! Als Auke niet wil . . .

Hij probeert onverschillig te doen. Laat die vent . . . Maar ondertussen gaat hij die avond met een onvoldaan gevoel naar bed. Hij is geen „kerel” geweest.

De volgende week botst hij bijna tegen Auke op. Als hij bij Karelsen, hun buurman, uit de winkel komt met een pakje tabak voor vader, springt Auke net van de fiets. Hij heeft een grote doos rookartikelen bij zich, die uit de stad voor Karelsen zijn meegebracht.

Op zo'n onverwachte ontmoeting heeft Keimpe niet gerekend. Het overrompelt hem een beetje. Hij staat Auke even verbouwereerd aan te kijken, maar deze is in een ommzien in de winkel verdwenen.

Hij zal wachten. Auke zal meteen wel terug komen. Maar vader tikt op de ruiten en wenkt hem. Die staat

ongeduldig op het pakje tabak te wachten. Keimpe zal het hem vlug even brengen. Maar als hij terug komt, is Auke juist weer op de fiets gesprongen.

„Hé, Auke!” roept hij hem na.

Maar deze hoort hem niet. Of houdt hij zich zo? Nou vooruit maar hoor, hij loopt hem niet achterna. Hij zal wijzer wezen!

Toch zit hem dat geval met Auke dwars. Nu hij eenmaal zijn verkeerde handelwijze heeft ingezien, heeft hij een gevoel, of er iets aan zijn hart zit te knagen. Hij heeft er geen vrede bij.

Zal hij dan toch de moeilijke gang naar Auke's huis moeten maken? Daar ziet hij als een berg tegen op. 't Liefst ontmoette hij hem op straat, dan was 't veel gemakkelijker om met zijn boodschap voor de dag te komen. Maar nu hem dat niet gelukt, zal hij toch die zware tocht moeten maken . . .

Elke avond is hij 't van plan, maar telkens stelt hij 't ook weer uit. Het is zo ontzettend moeilijk.

Maar op een avond gaat hij toch. Hij raapt al zijn moed bijeen. Hoe langer hij wacht, hoe lastiger het wordt. Met een doosje sigaretten voor Auke in zijn zak, gaat hij de deur uit.

Maar wie stapt daar ineens bij het tuinhekje van zijn fiets?

Berga, warempel!

„Gelukkig!” roept die, „je bent thuis, dat tref ik!”

Hij zet de fiets tegen de muur en loopt met Keimpe naar binnen.

„k Zal direct maar met de deur in huis vallen,” zegt Berga, als hij heeft plaats genomen. „Mijn jongste knecht heeft ontslag gevraagd en — gekregen ook!”

„Auke?” vraagt Keimpe geschrokken. Hij kan zijn eigen oren haast niet geloven.

„Ja! Zijn oom uit Katwijk is een paar dagen bij zijn ouders geweest om eens bij zijn zuster — Auke's moeder — te kijken. Die is een poos ziek geweest, maar knapt de laatste tijd gelukkig hard op. Ze is al weer zo goed als helemaal beter. Ze vond het nu goed, dat Auke met zijn oom naar Katwijk ging, die hem best op de haringlogger kon gebruiken. Nu 't om zijn moeder kon, was Auke er natuurlijk direct voor te vinden. Hij was er altijd zo vol van. Maar met dat al ben ik nu zonder hulp.”

„Is Auke dan al vertrokken?” vraagt Keimpe.

Wat Berga vertelt, is een ware overrompeling voor hem. Het is net of hij droomt. Met open mond zit hij hem aan te kijken en hij is vol spanning of Berga nu ook zal zeggen wat hij heimelijk verwacht . . .

„Ja, vanmiddag. En nu kwam ik eens bij jou Keimpe. Hoe is 't, voel jij er voor om Auke's plaats in te nemen? Omdat jij je indertijd ook hebt aangeboden, heb jij nu de eerste kans!”

De kleuren gaan Keimpe op en af. Het hart bonst hem in de keel.

„Ja, natuurlijk!” antwoordt hij gretig. „k Zou niets liever willen! 't Is altijd mijn hartewens geweest om op „De Volharding” te komen!”

„Nou dan praten we er niet langer over!” zegt Berga lachend. „Tenminste als je ouders het goed vinden!”

„'t Is mij best!” antwoordt Keimpe's vader. „Jonge, Keimpe, wat bof je hè? Lang gewacht en toch verkregen! Wanneer moet hij komen, Berga?”

„Als 't kan, dan graag deze week. Dan kan hij Donderdagmiddag voor 't eerst mee naar Leeuwarden. Over het loon praten we nog wel.”

Keimpe kan zijn geluk niet op. Hij is in staat om allerlei gekke dingen te doen. Hij komt op „De Volharding!” Hij gaat varen!

Moeder krijgt een zoen, vader een vriendschappelijke

klap op de schouder. Maar dat doet hij pas, als Berga vertrokken is.

„Ik ben blij om jou!” zegt moeder. „Weet je nog hoe boos je was, toen het je de eerste keer mislukte? Je was te ongeduldig, het moest allemaal gaan volgens jouw gedachten, je kon niet rustig je tijd afwachten. En kijk, daar wordt dat baantje je zo maar aangeboden, terwijl je er niet meer op rekende. Maar 't meest ben ik toch om Auke's moeder blij.”

„Hoe is 't,” vraagt vader, „is het met Auke al in orde?”

Dan moet Keimpe beschaamd zijn hoofd buigen. Nee, dat is het nog niet. En 't kan ook niet meer. Auke is nu in Katwijk. Jammer! Hij heeft er nu meer dan ooit behoefte aan om te zeggen, wat hij op zijn hart heeft.

Hij zou 't nu ook niet meer moeilijk vinden. Was hij toch maar flinker geweest. Hij kan zich zelf wel wijs maken, dat hij er de kans niet voor heeft gehad, maar dat is niet waar. Als hij maar gewild had! Nu is het te laat. En hoewel zijn hart nu overloopt van vreugde, toch heeft hij een gevoel, of daar heel diep een schrijnende plek zit. Enfin, hij zal proberen het te vergeten. Als hij straks op de boot is — hij kan zich nauwelijks voorstellen, dat dit nu wérkelijk gebeuren zal — en helemaal in zijn lievelingswerk zal opgaan, dan zal hem dit zeker gelukken.

Dus geen zorgen meer. Hij gaat varen! Hij gaat naar de stad!

Die nacht kan hij bijna niet in slaap komen.

Op „De Volharding”

Keimpe laat de stoomfluit gillen. Het is het sein van vertrek. De machine draait. Rook wolkt uit de pijp. Langzaam verwijdert „De Volharding” zich van de wal en kiest het ruime sop.

Nog eens gilt de fluit, lang en doordringend. Dan loopt Keimpe naar de voorplecht en hangt even over de reling. Het is een feest voor hem nu hij voor 't eerst mag meevaren op deze grote, stevige boot.

Hij tuurt over het woelige water van het Tjeuke Meer. Hij heeft er meer dan eens in gezwommen en er op schaatsen gereden. Een paar winters geleden is hij daar ergens achter het kerkhof, dat vlak aan de rand van het meer ligt, lelijk geschrokken. Het was een strenge winter, het ijs was sterk, het hele meer kon houden. Het was vertrouwd om er in alle richtingen over heen te rijden. Op ondiepe plaatsen zat het ijs tot aan de bodem. Op een middag moest hij voor zijn ouders naar oom en tante, die in een naastbijgelegen dorp wonen aan de andere kant van het meer. Natuurlijk ging hij op de schaats! Heerlijk om over die grote ijsvlakte te zwieren! Spiegelglad ijs zonder een scheur of een barst. Na een uurtje kwam hij terug. Toen hij achter het kerkhof was, een eind uit de wal, bemerkte hij, dat de riem van z'n ene schaats over het ijs sleepte. Hij bukte zich voorover, om die riem vast te maken. Ondertussen gleed hij met een behoorlijke snelheid verder. Plotseling hoorde hij het geklots van golven. Toen hij verschrikt opkeek, zag hij geen vijf meter voor zich, een breed wak, dat zich over de hele lengte van het meer uitstreckte. Grote ijsschotsen dreven er in rond en werden door

het woelige water op en neer gestoten. De schrik sloeg hem in de benen. Hij zette z'n schaatsen dwars en wist zich net op de brokkelige rand van het wak tot staan te brengen. Bijna was hij er in gereden! En dan was hij vast verdronken. Het meer is daar heel diep. Hij knoopte direct zijn schaatsen los en liep naar de wal. Hij durfde niet meer te rijden. Zo was hij geschrokken! Maar zo is 't meer. Het is nooit te vertrouwen. Het ligt nu glanzend onder de heldere hemel. het doet geen mens kwaad, maar o wee, als de stormwind het opjaagt tot wilde, met schuim bedekte golven.

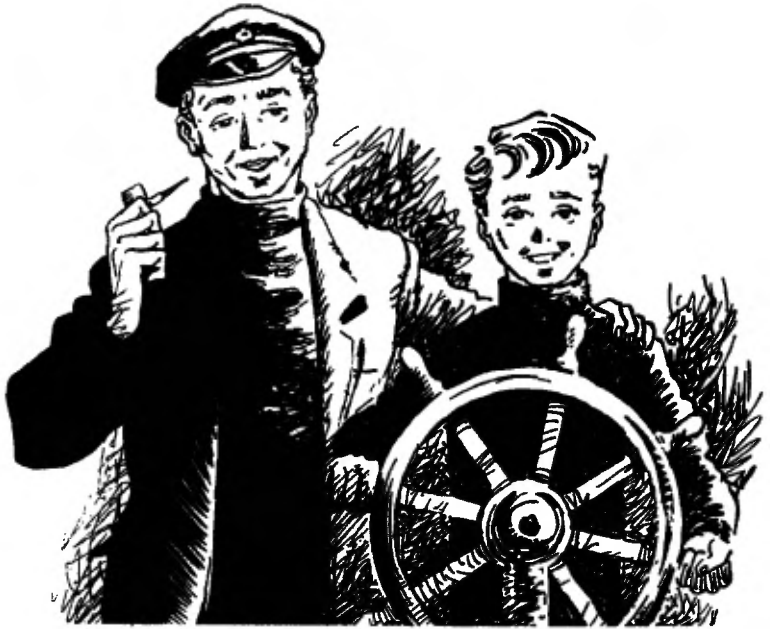
Keimpe tuurt maar. Daar ligt zijn dorp met de boerderijen en arbeidershuisjes en het spitse kerktorentje. Het vergulde haantje fonkelt in de zon. Hoe verder ze varen, hoe kleiner en vager het allemaal wordt. Maar de overkant krijgt tegelijk vorm en kleur. Een fabriekspijp wordt langer en dikker. Een boerderijtje schijnt zo uit het water omhoog te rijzen.

Maar het is nog veel verder af, dan je oppervlakkig vermoedt. Het meer is zo wijd!

Vroeger moet het een groot bos zijn geweest. Een weg liep er door. Brand en stormen deden het verdwijnen. Maar een gedeelte van die weg zit daar ergens nog onder het water verborgen met boomwortels aan de kant. Een schip, dat daar terecht komt, raakt onherroepelijk vast. Maar Koendert past wel op! Hij kent het vaarwater op zijn duimpje, zelfs bij nacht weet hij er de weg en stuurt „De Volharding” altijd met een grote bocht om deze zandplaat heen.

Keimpe maakt een wandeling over de boot. Zo lang ze varen, heeft hij weinig te doen. O, wat gaat het mooi! Hij krijgt er niet genoeg van om naar het vrolijke spel van de golven te kijken.

Nu gaat het in rechte lijn op het baken van de Scharster Rien aan. Stevig en vast ligt de boot in het water en laat zich niet door het deinende meer uit de

Keimpe heeft het stuurrad al te pakken en houdt de ogen strak op het bakén gericht.

koers slaan. De hoge, scherpe steven ploegt een diepe voor door het schuimende nat en laat een zilveren baan van bruisend schuim achter zich.

Even staat Keimpe bij Koendert in de stuurkast.

„Hier,“ zegt deze, „stuur jij maar even, dan steek ik intussen een verse pijp op.“

Hij kijkt Koendert verwonderd aan. Sturen? Zou hij dat kunnen?

„Probeer maar!“ zegt Koendert.

Keimpe heeft het stuurrad al te pakken en houdt de ogen strak op het bakén gericht. Warempel, het gaat! Heerlijk is dat, als zo'n grote boot bij de geringste wending van het stuur je gehoorzaamt. Onmiddellijk neemt hij de richting, die je verkiest. Je hebt hem helemaal in je hand. Misschien mag hij later, als Koen-

dert er mee ophoudt, wel stuurman worden. Maar zover is het nog niet.

„Wat denk je,” vraagt Koendert met de pijp in de mond, „zal het varen je wat kunnen bevallen?”

„Nou en of!” antwoordt Keimpe lachend. „Daar hoef je geen zorg over te hebben. 't Is altijd mijn harte-wens geweest!”

Hij neemt ook een kijkje bij Stoffel in de machinekamer. Wat is het daar heet! Stoffel heeft weinig meer dan een hemd aan een glimt van het zweet. Zijn gezicht en handen zijn vuil van het kolenstof. Hij werpt juist weer wat brandstof op het laaiende vuur. Een felle gloed straalt naar buiten.

„Hier klopt het hart van de boot!” lacht Stoffel. „Als het stil staat, ligt de boot ook stil. En dan kan Koendert wel uit z'n stuurkastje komen. Maar ik weet dat hart altijd weer op gang te brengen. 'k Wou, dat ik dat met mezelf straks ook kon doen! Maar dat kan de knapste dokter niet. Dood is dood, afijn, ook niks aan te doen!”

Wat een onverschillige vent, denkt Keimpe. Dood is dood, ja, maar toch maakt het verschil, hoé je leven eindigt. Dat weet Keimpe wel. Zal hij het Stoffel zeggen? Och nee, hij wil direct geen aanmerkingen maken. Hij is hier pas. En bovendien — Stoffel is ook veel ouder. Misschien meent hij het wel niet zo kwaad.

De machine stampst eentonig door. De boot schuift voort, maar hier bemerk je dat niet. Keimpe zal maar weer eens boven kijken.

„Ga je me nu al weer verlaten?” vraagt Stoffel. „Je hebt toch geen hekel aan mij?”

„O nee, dat niet!” glimlacht Keimpe, „maar misschien is er boven wat voor mij te doen.”

„Ben je gek? Dan roepen ze je wel!” zegt Stoffel, terwijl hij een draadje tabak achter zijn wangen steekt. „De baas merkt je niet, die zit in de kajuit. Straks in

de stad mag je draven en hollen voor hem. Hier, neem ook maar een draadje!"

„Nee," lacht Keimpe, „ik pruim nog niet!"

„Moet je leren!"

„Och kom," weert Keimpe af. „Steek die doos maar weer in je zak!"

„Dan ga je vanavond met mij de stad in!" stelt Stoffel voor. „Dan kun je nog eens lol hebben! Doe je 't? Dan zal ik je op iets lekkers tracteren!"

„'k Zal wel eens zien!" ontwijkt Keimpe en meteen wipt hij de trap op naar boven.

Verrast kijkt hij op. Ze zijn het meer al over. De deining is weg, rustig en stil vaart „De Volharding" een kanaal op, tussen weilanden door.

De rook, die onafgebroken uit de hoge zwarte pijp kronkelt, zweeft over het grazende vee heen.

Ze passeren een brug, steken een poosje later de Langweerder Wielen over en komen dan eindelijk op het Sneker meer terecht.

Keimpe herinnert zich hoe hij, toen hij op de polderdijk stenen zat te bikken, Auke in gedachten gevolgd was over al die poelen en plassen heen. Hij had toen niet kunnen vermoeden, dat hij deze reis nog eens in werkelijkheid zou maken. Hij is nu beter in z'n hum dan toen hij achter die dooie stenen zat.

Hij hangt over de reling en zijn ogen dwalen over het Snekermeer. Het heeft een heel andere vorm dan het Tjeukemeer. Dat is bijna rond, dit heeft talrijke inhammen en uitlopers. Wel veel gezelliger. 's Zomers moet het hier een geblink van witte zeilen zijn. Op dit meer wordt de watersport het drukst beoefend. De zeilwedstrijden trekken veel bezoekers.

„Kijk, daar ginds ligt Sneek," zegt Koendert. „Daar breng ik je Dinsdag naar toe. Dan gooi ik het roer hier om en varen we dicht langs die tonnen recht op de stad aan."

„Gaan we dan door de bekende Waterpoort?” vraagt Keimpe.

„Nee, maar je krijgt hem natuurlijk wel te zien. 't Is een fraaie boogbrug tussen twee slanke torentjes.”

Keimpe heeft er op school wel eens een foto van gezien.

„Sneek is de waterstad, het middelpunt van de greidhoek,” vertelt Koendert. „In de kerk ligt Grote Pier begraven. Zeker wel van gehoord.”

„O ja, dat was die man, die zo verschrikkelijk sterk was,” zegt Keimpe.

„De vijanden zouden hem gevangen nemen, maar wisten niet, waar hij woonde. Toen vroegen ze dat aan een boer, die daar aan het ploegen was.

Hij nam de ploeg van de grond, stak hem met z'n ene hand recht voor zich uit en zei: „Daar woont Grote Pier!”

De vijanden schrokken geweldig en maakten zich vlug uit de voeten. Ze hadden begrepen, dat die man, die zo'n zware ploeg rechtuit kon steken, Grote Pier zélf moest zijn. En zo was het ook!”

„Op 't Sneker stadhuis wordt zijn helm nog bewaard,” vertelt Koendert.

„Dat ding weegt elf pond!”

„Ai!” roept Keimpe. „Dan loop ik toch liever blootshoofds.”

„En in het museum te Leeuwarden hangt zijn zwaard. Dat weegt dertien pond en is langer dan twee meter. Dus een beetje groter dan het broodmes van je moeder,” lacht Koendert.

„Je lijkt wel een schoolmeester, zo goed weet je dat allemaal!” vindt Keimpe.

„Och, ik vind het wel leuk om die oude dingen eens te bekijken,” zegt Koendert. „Als we even tijd hebben — dat hoeft morgen niet direct — dan gaan we samen dat museum eens bekijken. Dat is werkelijk de moeite waard.”

„Stoffel wilde mij vanavond ook al meenemen de stad in,” laat Keimpe zich ontvallen.

„Zo. Maar die heeft wat anders in zijn hoofd. Moet je nooit doen, hoor! Wat heb je gezegd?”

„k Zou wel eens zien.”

„Dat is te zwak. Nu denkt Stoffel nog half en half, dat je 't doet. Je moet flinker in je antwoord zijn. Wel beleefd, maar toch beslist. Nou ja, jij kent Stoffel nog niet. Als ik je een goede raad mag geven: ga gewoon met hem om, maar kijk uit! Laat je niet door hem op sleeptouw nemen. Dan kom je op het verkeerde pad terecht.”

De boot stoomt door. Rusteloos ploegt hij het water. Ze varen nu Grouw voorbij, het mooie dorp aan het Pikmeer. Hoog steekt de toren met het zadeldak boven de huizen uit.

En nu gaat het regelrecht op de hoofdstad van de provincie aan. Leeuwarden! Wat ben ik nu ver van huis, denkt Keimpe. Hij heeft een gevoel, of hij in een andere wereld leeft. Telkens ontdekt hij weer wat nieuws. Dit is heel wat anders dan een oude boerenschuur afbreken.

Het speet Arjen, dat hij vertrok. „Maar als je denkt, dat je het beter kunt krijgen, dan moet je gaan,” had hij gezegd.

Direct had Keimpe toen Jan gewaarschuwd. Die was hals over kop naar Arjen gerend. De volgende dag was hij er al aan 't werk. Nu bofte die ook!

Een fijne vent, die Jan! Trouwens Auke ook! Die presenteerde hem een sigaret, nadat hij hem onverdiend had afgesnauwd. En plotseling staat Keimpe dat hele geval weer voor de geest. Hij wilde zo pas bijna een aanmerking maken op Stoffels onverschilligheid, maar hij gaat zelf ook niet vrij uit. Er valt op hem ook heel wat aan te merken. In Katwijk loopt nu iemand rond, misschien zwalkt hij wel op zee, met

wie hij nog iets goed te maken heeft. Hij had gedacht, dat hij hem op de boot vergeten zou, maar kijk, daar staat Auke opeens naast hem bij de reling.

„Je hebt me vals beschuldigd, verkeerd beoordeeld,” fluistert Auke hem in. „Waarom ben je boos op mij . . . ?”

„Ik ben niet meer boos,” fluistert Keimpe terug.

„Waarom zeg je dat dan niet . . .”

„Omdat ik bang was, dat jij nu . . .”

Met een ruk wendt Keimpe zich om. Hij loopt naar de plecht en legt een eind touw op een rol. Hij moet wat te doen hebben. Die akelige gedachten bederven zijn feestelijke stemming maar. Vooruit er daarom mee! Hij neemt het veel te zwaar op. Het is eigenlijk maar een gewone jongensruzie; als je er goed over nadenkt, heeft het niets om het lijf . . .

„Zo, we schieten al mooi op, merk ik!” hoort hij opeens een stem achter zich.

Daar staat Berga, de kapitein. Die is al de tijd, dat ze nu gevaren hebben, met de administratie en boekhouding bezig geweest.

„En hoe bevalt je het varen?”

„Best!” geeft Keimpe te kennen.

„Kijk, daar komt Leeuwarden al in 't zicht.” Berga wijst naar het Noorden over Keimpe heen.

„Die hoge, plumpe toren, die boven alles uitsteekt, is zeker de Oldehove,” merkt Keimpe vragend op.

„Ja. Ben je er wel eens bovenop geweest?”

„Nee,” antwoordt Keimpe, „'k ben nog nooit in Leeuwarden geweest.”

„Niet erg. Voortaan kom je er elke week. Kijk, daar komt de trein uit Groningen aan!”

Het is voor het eerst, dat Keimpe een trein ziet. Jonge, wat vliegt dat ding er over!

Hij ziet nu nog eens wat. Meer dan Andries Dijkstra, z'n schoolkameraad, die turfmaker is geworden.

Na een kwartiertje hebben ze de stad bereikt. Zie

eens hoe keurig Koendert de boot aan de wal legt.

Nu begint het lossen en laden. Zwarte vrachten worden per kar vervoerd en daar moet Keimpe bij helpen. Ondertussen maken Koendert en Stoffel hem wegwijs in de stad. Hij komt langs het oude Waaggebouw, waar vroeger bergen boter en kaas werden verhandeld. Hij ziet ook „Us Heit”, het standbeeld van Willem Lodewijk, de eerste stadhouder van Friesland, die met zijn neef Maurits grote overwinningen op de Spanjaarden behaalde. De geschiedenislessen op school vond Keimpe altijd mooi en zijn meester kon reusachtig vertellen!

Hij geeft zijn ogen goed de kost en let op de straatnamen, want morgen zal hij alleen de verschillende adressen moeten vinden, waar brieven of pakjes bezorgd of gehaald moeten worden.

„En als je 't niet weet, dan vraag je maar,” zegt Stoffel. „Je hebt de mond bij je!”

Vandaag is 't echter genoeg. Het is avond en dus houden ze op met het werk. Voor de nacht worden de luiken gesloten.

Stoffel zorgt voor de koffie en even later zitten ze met z'n vieren hun boterham te eten in de kajuit. Om hen heen rumoert nog de stad.

Koendert presenteert na het ontbijt een sigaret. Keimpe krijgt er ook een. Dampend gaat hij naar boven. Hij wil nog eens buiten kijken. Overal in de stad zijn nu de lichten op.

Even later komt Stoffel ook boven. Hij heeft zich gewassen en netjes verkleed. Je herkent hem haast niet. Langzaam komt hij de loopplank af en klopt Keimpe vriendschappelijk op de schouder.

„Nou, wat zeg je, we gaan maar hè? De boot blijft wel liggen!”

„Waar ga je naar toe?” vraagt Keimpe.

Als hij eerlijk zal wezen, dan lacht hem die verlichte stad wel toe. Hij heeft nog nooit zoiets moois gezien.

„Dat zie je wel!” antwoordt Stoffel kort. „Kom maar!”
Keimpe weifelt. Maar dan denkt hij opeens aan Koendert. Die heeft hem voor Stoffel gewaarschuwd. Die zei: „Niet zwak zijn! Beleefd — maar beslist antwoorden!”

En toch heeft hij op dit ogenblik weer de neiging om er om heen te draaien, zich met een smoesje van Stoffel af te maken. Is hij bang, dat hij hem tegen zich in 't harnas zal jagen, of dat deze hem uit zal lachen of bespotten?

„Nou, hoe denk je er over?” vraagt Stoffel ongeduldig. „Je bent hier in de vreemde, niemand, die je kent.”

„Nee, ik ga niet mee!” antwoordt Keimpe ineens. Hij keert zich om en gaat aan boord.

Achter zijn rug hoort hij Stoffel spottend lachen.

„Wat een zoet ventje! Wat een droogpruim! Nou adjuus hoor, maar gauw naar bed en lekker slapen!”

Dat doet Keimpe toch even pijn. Een droogpruim is hij niet! Hij is een jongen vol levenslust, die wel van een pretje houdt. En een zoet ventje? Auke weet wel anders. Stoffel beoordeelt hem helemaal verkeerd.

Toch heeft hij ook een blij gevoel. Hij heeft de verleider moedig afgewezen! Nu is hij toch eens een kerel geweest!

„Waar is Stoffel?” vraagt Koendert als hij beneden komt.

„De stad ingegaan.”

„Dus toch weer. Hij schijnt het niet te kunnen laten, al heb ik hem meermalen gewaarschuwd. Ik heb al een dambord gekocht om hem aan boord te houden. 't Zou helemaal niet erg zijn als hij de stad inging, maar hij loopt geen café voorbij. Meestal komt hij dronken terug. Hij gooit zijn eigen ruiten in. Straks geeft de baas hem nog ontslag. Maar wat zeg je, zullen wij nog een ommetje maken?”

Dat vindt Keimpe best. Met Koendert durft hij wel! Onderweg loopt hij er over te denken, of hij Koendert zijn belevenis met Stoffel vertellen zal. Och nee, hij wil niet klikken, hij zal dus liever zwijgen.

Maar even later moet hij het tóch vertellen. Als ze langs een café lopen, komt Stoffel er net uit.

„Jij bent ook een fraaie broeder!” roept hij uit, als hij Keimpe ziet. „Waarom ga je wel met Koendert en niet met mij de stad in? Heb je wat op me tegen? Nou — zeg es wat?”

Dreigend komt hij op Keimpe af.

„Vertel op!” schreeuwt hij luid, „ik wil het weten!”

Hij steekt zijn hand naar Keimpe uit, als deze niet direct antwoord geeft.

Maar Koendert komt tussenbeide.

„Blijf van Keimpe af!” gebiedt hij Stoffel. „De jongen zal toch zeker zelf weten, met wie hij de stad zal ingaan? Zeur niet langer en ga met ons mee, dan gaan we met z'n drieën een eindje wandelen.”

Maar dat weigert Stoffel, hoe Koendert er ook op aandringt. Alleen slentert hij verder, er zijn in de stad nog meer café's. Als hij thuis komt, liggen de anderen al lang in de kooi. Keimpe ook. Hij kan eerst de slaap niet vatten. Het bed is vreemd en smal, daar moet hij erg aan wennen. Ook aan de stadsgeluiden, die door de ijzeren wand van de boot in zijn oren klinken. Maar eindelijk valt hij toch in slaap.

Vroeg in de morgen zijn ze al aan het werk. Keimpe loopt maar af en aan. Hij vindt het wat gezellig in de stad. Hij komt ook in de buurt van het marktterrein en natuurlijk neemt hij daar even een kijkje. 's Vrijdags heerst daar altijd een ongewone drukte. Er is geroep en gezwets van biedende kooplui, dat soms overstemd wordt door allerlei dierengeluiden. Er valt veel te be-

leven en graag zou hij hier dan ook een poos zijn gebleven om te kijken en te luisteren.

Dat kan nu echter niet, hij moet wat doen voor de kost. Opschieten dus! Met een paar grote dozen onder de arm spoedt hij zich weer voort. Berga mag niet over hem te klagen hebben. Het beste beentje zet hij voor. En hij wordt danig moe van al dat gedraaf en geren, van het tillen en slepen van zware pakken en zakken.

„Een kromme rug krijg je van al dat gesjouw,” beweerde Auke. Je zou het haast gaan geloven. Want wat ze nu aan boord hebben gebracht, moet straks gelost worden. En dat vergt nog meer van je krachten, want dan moeten de goederen uit het diepe ruim omhoog worden gehesen. Och nee, een prinsenleventje heb je nu niet bepaald op „De Volharding”. Dat had hij ook wel kunnen begrijpen. Het is niet enkel varen, er komt ook nog wat anders kijken.

Als Stoffel er nu maar niet was . . . Dan was het in elk geval een stuk beter. Op de eerste de beste reis ligt hij al met hem overhoop. Dat is niet prettig als je samen op een en dezelfde boot moet verkeren.

„Jij hebt Keimpe voor mij gewaarschuwd! verweet Stoffel Koendert vanmorgen. „Dat kan niet anders!”

Ze hadden de grootste ruzie om hem, dat had hij dadelijk begrepen. Er vielen woorden, die lang niet mooi meer waren. Hij was gauw weggelopen, de stad in met een pakje voor de boekhandel. Hoe het verder afgelopen is, weet hij niet, daar vraagt hij Koendert ook niet naar. Maar die Stoffel bederft zijn vreugde wel een beetje. Het is jammer . . .

Om half vijf varen ze af met een dikke vracht. Diep ligt de boot in het water. Het ruim zit helemaal volgepropt met allerlei goederen en boven op het dek ligt ook nog van alles.

Nu gaat het op huis aan! Stoffel stookt beneden het

vuur en Koendert houdt het stuurrad in zijn stevige vuisten geklemd. Handig manoeuvreert hij eerst tussen andere vaartuigen door en dan zoekt „De Volharding” zijn weg naar huis door de stille vaarten en over de bruisende meren.

Laat in de avond komt het dorp in 't zicht. Keimpe laat de stoomfluit gillen. Nog eens, lang en door-dringend.

De boot mindert vaart. De machine staat stil. Rustig glijdt „De Volharding” langs de aanlegsteiger. Keimpe staat al klaar met een tros touw in zijn hand. Hij springt op de wal en legt de boot stevig vast.

Zie zo, de eerste reis zit er op.

Het verhaal van Koendert

Er gaan enige weken voorbij en in die tijd went Keimpe helemaal aan het leven op „De Volharding”. Hij heeft nu al verscheidene tochten meegemaakt en zo langzamerhand is de glans van het nieuwe er aardig afgegaan. Hij vindt het varen nu heel gewoon, er is niets bijzonders meer aan. Hij is ook gewend geraakt aan de stad. In Leeuwarden en Sneek weet hij de weg even goed als in zijn eigen dorp. Ze hoeven hem ook niet meer het werk te wijzen, hij weet nu opperbest wat hem, zowel op de boot als aan de wal, te doen staat. Hij verdient er drie rijksdaalders in de week mee, dat is een mooi begin. Veel jongens van zijn leeftijd zouden een gat in de lucht springen als ze zoveel konden verdienen.

Natuurlijk is niet alles even prettig. Dat hoeft niemand te verwonderen. Is er op deze wereld wel iets, dat volmaakt is? Ook op „De Volharding” is dat niet te vinden, al heeft hij zich dat vroeger ook voorgesteld.

Op een Donderdagavond ligt de boot in Leeuwarden. Berga is naar kennissen gegaan en Stoffel, nou ja, ieder kan wel begrijpen waar die uithangt.

Koendert en Keimpe zijn aan boord gebleven. Het is een druilerige Novemberavond, het weer lokt niet uit om een wandeling te maken.

Keimpe's gedachten zwerven naar huis. Vanavond wordt het jaarfeest van de jeugdvereniging gevierd. De jongensclub doet ook mee. Jammer, dat hij er niet bij kan zijn. De vorige keer deed hij nog mee in een samenspraak. Prachtig werk is dat! Zo'n avond is toch zo gezellig! En nu zit hij hier en de avond wil maar niet om.

„We gaan een potje dammen,” stelt Koendert voor. Goed, daar is hij wel voor te vinden. De tijd schiet er meteen mee op.

„Heb jij wel eens meegespeeld in een samenspraak?” vraagt hij Koendert, terwijl ze de houtjes zetten.

„Nou en of!” antwoordt deze, „waarom vraag je dat zo ineens?”

„Er is vanavond jaarfeest bij ons en daar zat ik aan te denken.”

„Dat is waar ook,” zegt Koendert, „jammer dat het niet op een andere avond is, want dan was ik er vast naar toe gegaan. Een fijne avond is 't altijd. Jonge, als ik denk aan de tijd, toen ik nog lid van de vereniging was! De avond van onze vergaderingen was me de mooiste van de hele week. En ja, dan die samenspraken! Ja, wit schuift eerst. Begin maar!”

Het spel is aan de gang, maar ze schieten niet hard op. Keimpke heeft bij Koendert herinneringen aan vroeger wakker geroepen en telkens komt deze iets in de gedachten, dat hij vertellen moet.

„De laatste samenspraak, die ik heb meegespeeld, ging over een jongen, die het thuis niet meer vinden kon,” vertelt Koendert. „Hij lag telkens overhoop met zijn broer. Daar was hij jaloers op, omdat hij meende, dat die voorspoediger was in het leven dan hij. Hij verweet hem van alles, telkens leidde het tot botsingen, al legde zijn broer hem geen strootje in de weg. Hoe de vader zijn best ook deed om z'n zoon tot andere gedachten te brengen, hij wilde niet luisteren. Tenslotte verliet hij het ouderlijk huis en ging naar de vreemde. Hij kwam ergens in een stad terecht en vond daar werk. Wanneer hij 's avonds alleen op zijn kamertje zat, was het net, of hij de vermanende stem van zijn vader hoorde. Langzaam groeide het besef in zijn hart, dat hij zijn broer toch verkeerd had behandeld. Eindelijk werd het verlangen om het met zijn broer in orde te maken zo

sterk, dat hij besloot naar huis terug te keren. Maar telkens als hij 't van plan was, ontbrak hem de moed. Van dag tot dag stelde hij het uit. Eindelijk ging hij dan toch. Maar hij kwam te laat. Een dag van te voren had zijn broer een ongeluk gekregen, dat een dodelijke afloop had. „Te laat, te laat!” riep die jongen uit, „nu kan ik het nooit meer goed maken!”

„Ik weet niet goed, hoe het verder is afgelopen,” zegt Koendert, „maar dit weet ik er nog van. Het was doodstil toen we dit stuk opvoerden. Wat hadden we de mensen te pakken!”

Dat gelooft Keimpe best. Koendert heeft hém met dit verhaal ook te „pakken”. Hij is er diep van onder de indruk. Het heeft hem geschokt. Hij dacht opeens aan Auke. Stel je voor, dat ook hij te laat kwam om het met Auke goed te maken. Dat Auke bijvoorbeeld op zee verongelukte in een vliegende storm . . . Of dat hij zélf . . . Hij vaart ook op het water . . . „De Volharding” is wel een grote, stevige boot, maar toch . . . helemaal onmogelijk zou het niet zijn . . .

„Een mens kan geen vrede met God hebben, als hij in onenigheid leeft met zijn naaste,” voegt Koendert er ernstig aan toe. „Zo heb ik zelf nog wat goed te maken met Stoffel.”

„Met Stoffel warempel!” laat Keimpe zich ontvallen.

„Wat wou je daarmee zeggen?”

„Nou die heeft zélf veel goed te maken. Ik zou me voor zo'n vent vernederen en hem om vergeving vragen!” zegt Keimpe.

„Je weet nog,” vervolgt Koendert, zonder aandacht aan Keimpe's woorden te schenken, „dat hij woedend op je was, toen je niet met hem, maar wel met mij de stad inging. De volgende morgen gaf hij mij daar de schuld van. Ik had jou voor hem gewaarschuwd, zei hij. „Dat is zo,” antwoordde ik. Ik wilde niet, dat jij

in moeilijkheden zou komen. En ik zei hem, waarom ik dat gedaan had. Toen begon hij vreselijk tegen me uit te varen. Het was niet mooi meer. Ik wond me op, ik liet me woorden ontvallen, die ik niet verantwoorden kan. Daar heb ik spijt van. Hij is eigenlijk een stakker, hij is immers niet wijzer. Dat had ik moeten bedenken. Ik had hem toch — al schold hij nog zo — met liefde te woord moeten staan. Dat deed ik niet. Ik schold terug zo hard ik kon. Ik wreef hem alles onder de neus. En dat zit me dwars, al weken, en nu wil ik het toch uit de weg ruimen. Jij gaat straks maar naar kooi, ik wacht op Stoffel. Elke avond, als we hier liggen, ben ik bang, dat hij door zijn dronkenschap nog eens in een gracht valt of van de plank tuimelt en dat ik hem dood uit het water moet halen. En als ik dan niet met hem gesproken had, zou ik geen plezier meer hebben, vrees ik. Dan zou het heel moeilijk voor me worden om echt Kerstfeest te vieren. En dat duurt niet lang meer . . .”

„Koendert!” stoot Keimpe eensklaps uit. „Ik . . . ik heb . . . ook zoiets met . . . met Auke!”

Het rolt hem zomaar uit de mond. Na al die verhalen van Koendert kan hij 't niet langer verbergen.

„Met Auke, zeg je?” vraagt Koendert verwonderd.

„Ja, met Auke!”

En dan vertelt hij alles. Koendert, die zelf een geheim heeft losgelaten en hem even heeft doen blikken in diens hart, Koendert mag het wel weten.

„Het is met mij nog erger dan met jou,” bekent hij eerlijk. „Stoffel maakte 't er naar, dat jij boos op hem werd, Auke is onschuldig.”

„Ja, Auke is een beste jongen, een fijne kerel!” stemt Koendert toe. „Oprecht en hartelijk, ik zou heus geen verkeerd woord van hem kunnen zeggen. De baas was geweldig met hem ingenomen. Het speet ons, dat hij wegging.”

„Later zag ik in, dat ik verkeerd gedaan had,” bekennt Keimpe. „Net als die jongen uit de samenspraak. Ik wilde het in orde maken, ik zocht Auke op, maar toen 't er op aan kwam, durfde ik er niet over te beginnen. Ik voelde het als een vernedering, dat ik mijn hoofd voor hem zou moeten buigen. En toen stelde ik 't al maar uit, tot ik hoorde, dat Auke vertrokken was. Toen kon het niet meer en nu zit er altijd nog wat tussen hem en mij. Ik probeerde het te vergeten, maar dat is me nooit helemaal gelukt. Eigenlijk heeft het me nooit losgelaten. En nu begin jij over het Kerstfeest te praten. Als jij het niet vieren kunt, Koendert, dan ik helemaal niet . . . !”

Hij staart op het dambord, waarop de schijven nog net zo liggen als ze geplaatst zijn. In zijn ogen ligt bijna een wanhopige blik. Hij had het hele geval aan de kant willen schuiven met de gedachte: „Het is maar een jongensruzie, het heeft eigenlijk niets om het lijf.”

Maar nu Koendert met zijn verhalen is gekomen, Koendert, die het zelfs met Stóffel zo nauw neemt, nu begint zijn geweten onrustig te worden, het gaat hem beschuldigen meer dan ooit. En nu is het Kerstfeest op komst. Zondag is de eerste Adventspreek reeds gehouden. Koendert is bang, dat hij het niet vieren kan. En hij . . . hij heeft er nauwelijks aan gedacht. Hij leeft er maar onverschillig op los . . .

„Weet je, wat je doet?” hoort hij Koendert vragen. „Je moet het direct in orde maken. Vanavond nog. Een onrustig geweten is het ergste van al. Straks zingen de Engelen van vrede op aarde en wij sluiten ons hart er moedwillig voor toe, wij helpen niet mee om die vrede ingang te doen vinden. Daarom maken wij het beiden vanavond in orde. Ik met Stoffel en jij met Auke.”

„Maar — hoe kan ik dat doen?” vraagt Keimpe verwonderd.

„Je schrijft hem een brief. Begin er dadelijk maar mee.”

„Maar zijn adres weet ik niet.”

„Dat weet ik. Auke heeft het mij gegeven, toen hij wegging. Ziezo, nu het dambord maar aan kant, op een andere avond meten we elkaars krachten nog wel eens. Dit moet eerst gebeuren. Ga nu maar rustig zitten schrijven, ik ga de stad even in om te zien, of ik Stoffel ook vinden kan.”

Als Keimpe zich een uurtje later uitstrekt in zijn kooi en behaaglijk onder de dekens kruipt, heeft hij een blij gevoel.

De brief is geschreven. Hij zal hem morgen met een doosje sigaretten verzenden. Hij heeft behoefte om Auke een kleinigheid te geven. Dan kan deze zien, dat hij meent, wat hij geschreven heeft.

En hij heeft meer gedaan. Hij heeft, voor hij naar bed ging, ook gebeden. Daar had hij behoefte aan. Hij móést met zijn schuld naar God. Wie dat doet, vindt genade. De Here Jezus heeft aan het Kruis die schuld verzoend. Dat gelooft hij echt en daarom weet hij nu, dat alles hem vergeven is. Dat vooral maakt hem blij. Als Auke het hem ook vergeeft, zijn alle zorgen weg. Vol spanning wacht hij af.

Na een week of drie komt er eindelijk bericht van Auke. Als Keimpe de brief gelezen heeft, weet hij, dat alles nu goed is. Hij mag het verleden vergeten.

„Met Kerstmis kom ik thuis,” schrijft Auke. „Als je deze brief ontvangt, duurt het geen week meer. En weet je, wat we dan doen? Dan roken we samen de sigaretten op, die jij me gestuurd hebt. Zolang bewaar ik ze!”

Er valt hem een steen van het hart. Hij voelt zich een andere jongen. Nu is er niemand meer, die boos op hem is. Of het moest Stoffel zijn . . .

Doch daar kan hij niets aan doen. Zou er niet iets

te bedenken zijn, waardoor Stoffel op de rechte weg gebracht zou kunnen worden?

Daar wil hij eens met Koendert over praten. Bidden kan hij in elk geval voor hem. Dat is ook nog het beste. Al heeft hij hem anders losgelaten, in zijn gebed zal hij dat niet doen . . . „Bij God zijn alle dingen mogelijk,” heeft moeder wel eens gezegd.

Wat is die ook blij met Auke's brief. En vader dan! Vooral omdat ze nu weten, dat Keimpe het goed gemaakt heeft. Ze beseffen, wat dat voor hem betekent. Hij is nog al stijfkoppig en niet licht te bewegen ongelijk te bekennen. Maar aan zijn ogen kunnen ze zien, dat hij nu toch blij is.

„Ja, jongen,” zegt vader, „het is een hele opluchting als iemand, met wie wij in onmin leefden, ons vriendelijk wil aankijken. Welk een vreugde moet het dan niet voor ons zijn, als we weten, dat Góð ons de schuld niet langer toerekent, maar ons Zijn liefde toont. Nog een paar dagen, dan is het Kerstfeest. Dan tóónt God ons Zijn liefde in de zending van Zijn Zoon. Een ieder, die dat gelooft, viert echt feest.”

Zo denkt Koendert er ook over. Als Keimpe hem vertelt, wat Auke geschreven heeft, klopt hij hem wel driemaal op de schouder.

„Nu ben je even blij als ik,” zegt hij. „Heb je wel gemerkt, dat Stoffel weer vriendelijk tegen me is? Hij en ik, we zijn de beste maatjes! Nog één reisje naar Sneek jong, dan is het Kerstfeest! Ik verlang er naar, omdat ik weet, dat het goed wordt. Voor mij en voor jou ook!”

Die beste Koendert! Die heeft hem voor veel dingen de ogen geopend. Hij is blij, dat hij deze man heeft ontmoet. Heeft hij God daarvoor al gedankt?

Nee en ook niet, dat hij op „De Volharding” is gekomen. Hij moet het eerlijk bekennen. Hij meende, dat het een gelukkige samenloop van omstandigheden

was, waaraan hij alles te danken had: Auke's moeder werd beter, toen kon Auke naar Katwijk en hij op de boot . . . Het ging, toen het eenmaal aan het rollen was, allemaal van een leien dakje.

Nee, niet de mensen, niet de omstandigheden of het noodlot regeren je leven. Góð regeert. Alles gaat volgens Zijn vaste wil.

Koendert kan het soms zo eigenaardig zeggen.

„Kijk,“ zei hij, „ik stuur „De Volharding“ over de meren heen. Een domme schipper zou de kortste weg nemen: al maar rechtuit! Dat doe ik niet. Soms neem ik een bocht, een grote bocht, om de zandplaten te mijden. Ik zoek de diepte, maar houd toch altijd het baken in 't oog. Zo houdt God het stuur van ons leven in handen. Soms laat hij ons links uitwijken en dan weer rechts, maar Hij houdt het Baken in 't oog. Eens komen wij veilig aan in de Haven.“

Aan die Leiding wil Keimpe zich voortaan toevertrouwen.

Dan komt alles goed.

Kerstnacht

Het is Dinsdag. De boot ligt in Sneek. De hele dag is Keimpe druk in de weer geweest. En nog holt hij af en aan. Het hele ruim ligt al vol en nog hebben ze de vracht niet.

Met knarsende remmen blijft een grote vrachtauto, beladen met zakken mais, bij de boot op de kade staan. Die zakken moeten nog mee. Ze worden boven op het dek netjes opelkaar gestapeld. „De Volharding” duikt al dieper weg in het water. Met bezorgd gelaat kijkt Keimpe er naar.

't Is niet te hopen, dat er meer bij komt. Gingen ze maar weg. De lucht wordt er niet beter op.

Maar nog eens wordt hij de stad ingestuurd om een paar Kerstpakketten te halen. Die moeten natuurlijk bij thuiskomst nog bezorgd worden, want morgen is 't Kerstfeest. Het wordt een latertje.

Op de hoek van een straat slaat de wind tegen hem aan. Een paar fijne regendroppeltjes tikken hem in 't gezicht. Het kan straks nog een lastig reisje worden over de meren.

Maar eindelijk zijn ze toch voor de afvaart gereed. Stoffel brengt de machine al op gang. De pijp begint te roken. Keimpe gooit de touwen los en haalt de loopplank in. Koendert staat in de stuurhut en draait het roer.

Ze varen! Eerst nog op halve kracht. Voorzichtig glijdt „De Volharding” langs de andere boten aan de wal. Dit eist de volle stuurmanskunst van Koendert! Het is hem toevertrouwd. Het gaat nu echter moeilijk, want zijn uitzicht wordt belemmerd door een dikke

regenbui. Al slechter wordt het weer. Donkere wolken jachten laag langs de hemel en de wind neemt, hoe langer ze varen, in hevigheid toe.

Maar „De Volharding” schijnt zich niets van dit buiige herfstweer aan te trekken. Regelmatig en rustig vervolgt hij zijn weg door de Gaukesloot, een vaart die de stad met het meer verbindt.

Daarna komen ze op het Snekermeer. Nu wordt het anders. Moeizaam worstelt de boot tegen de aanrollende golven op, die hoog en wild langs beide zijden voorbij deinen. Schuim stuift van de ruggen. Het spookt geducht.

Maar Keimpe is niet bang. Als het niet erger wordt, zal het wel gaan. Dit gaat hem juist naar de zin. Dit is varen!

Nieuwe waterbonken deinen aan, maar ze stoten bruisend kapot tegen de harde kop van „De Volharding”, die diep zijn neus in het schuim steekt. De boot kan er tegen, kom maar op!

Als de schemer begint te vallen, stomen ze de Langweerder Wielen over. Een plasje, een grote vijver vergeleken met de andere meren, maar waar het nu toch allesbehalve rustig is. Zie dat ding toch eens te keer gaan! Het gromt nijdig als een jonge hond.

Met donker bereiken ze het Tjeukemeer.

De laatste étape.

Ondertussen is de wind aangewakkerd tot een hevige storm. Regen plenst neer uit een roetzwarte lucht.

Wat zullen ze? Zullen ze de overtocht maar wagen, of voor de wal gaan liggen en de volgende morgen afwachten?

Bij de stuurhut van Koendert staan ze met z'n vieren te beraadslagen.

Het wordt een harde dobber, reken daar maar op. Vooral nu de boot zo diep ligt geladen. Bij stormweer is het Tjeukemeer een gevaarlijk gat. Op zee heb je

de ruimte, maar hier loop je gevaar op een ondiepe plaats aan de grond te raken.

Na lang wikken en wegen besluit Berga de tocht maar te wagen. Ze kennen het meer en de boot is sterk en bovendien is het niet de eerste keer, dat ze zo'n reisje maken. Gaat het goed, dan zijn ze met een half uur thuis en daar verlangen ze naar. Morgen is het Kerstfeest, dan zwalken ze niet graag op het water.

Stoffel, zet hem op!

Ze zijn nog maar net buitengaats, of ze krijgen de volle laag. Wind en water werpen zich met vereende krachten op de boot. 't Is of ze samen een strijdlied brullen: „Beuk hem weg! Duw hem er onder!”

Telkens deinen nieuwe golvenmassa's uit het donker aan, rennen in woeste vaart op „De Volharding” af, die kreunend en zuchtend tegen het geweld optornt.

Berga inspecteert voortdurend de deklast. Verschuiven de zakken niet?

In de luwte er van staat Keimpe bevend toe te zien. Ja, hij beeft. Hij wil 't wel weten. Het is ook noodweer. En dan die inktzwarte lucht om je heen. Alleen de lantaarn voor aan de steven verspreidt nog enig licht.

Plotseling springt Keimpe van zijn plaats. Met donderend geweld barst een golf tegen de boot uiteen. Een regen van koude druppels daalt neer. Hij is nat tot op zijn huid en een volgende golf jaagt hem naar beneden.

In de machinekamer, waar Stoffel in hemdsmouwen werkt, is het behaaglijk. Daar laat hij zich drogen. Hier zie je niets van het vreselijk geweld van de natuur en door het gestamp van de machine hoor je er ook weinig van. Er komt even een veilig gevoel over Keimpe, zoals je dat krijgt, wanneer je bij een verschrikkelijk onweer de gordijnen en blinden gaat sluiten en de bliksem niet ziet.

„Een weertje op De Lemmer, jong!” zegt Stoffel. „Ik weet niet . . . ik weet niet . . . Als we dit maar halen!”

Voor het eerst hoort Keimpe een bezorgde toon in Stoffels stem en dat is niet bemoedigend. „Dood is dood,” zei hij eens, maar er komt nu geen onverschillig woord over zijn lippen. En dat zegt wat . . .

„Je hebt toch wel eens vaker zo'n reisje gemaakt,” veronderstelt Keimpe in de hoop, dat Stoffel bevestigend antwoorden zal.

„Nou . . . nee, ik geloof het niet. Het mag mij niet heugen. 't Is bar jong!”

Opeens grijpen ze zich beiden vast aan een stang, zo slingert de boot.

„'t Is bar!” zegt Stoffel nog eens. „We konden wel in de Golf van Biskaje zijn! Maar komaan, 'k zal er nog een schepje opgooien!”

„Boven rol je haast van de sokken!” zegt Keimpe.

Hij vindt het bij het vuur knus en gezellig. Maar is het niet kinderachtig om hier weg te kruipen, terwijl de kapitein boven een oogje in 't zeil houdt en zijn hulp niet kan missen? Die heeft vast geen droge draad maar aan 't lijf. Vooruit, hij gaat naar het dek. En die natte kleren? Als hij straks thuis komt, trekt hij direct droge aan. Hij ziet zich thuis al bij de kachel zitten, moeder schenkt koffie en vader rookt de pijp. Och zo gezellig, het is net of het feest van morgen al is begonnen . . .

Als hij met zijn hoofd boven de trapopening verschijnt, waaien die prettige gedachten weg met de wind.

Juist gooit Koendert het roer om. Ze zijn nu zo ver gevorderd, dat er van koers veranderd moet worden. Nu varen ze recht op huis aan. Op huis aan . . .

Zo denken de wind en de golven er echter niet over. Onbarmhartig slaan ze als met reuzenvuisten tegen de flank van het schip. De storm raast en tiert, de aanvallen nemen in hevigheid toe. Slierten water storten over, de boot schijnt dol geworden.

„Beuk hem weg! Duw hem er onder!” Het strijdlid

buldert al heviger op. De grote aanval wordt ingezet.

Keimpe houdt zich vast aan de korte mast, maar hij heeft moeite om zich staande te houden. Zware druppels kletteren op zijn rug, ballen schuim vliegen hem om de oren.

Opeens schreeuwt Berga: „De bovenlast schuift!”

Met zijn volle gewicht hangt hij tegen de opgetaste zakken, waarvan de inhoud doorweekt is van het overslaande sproeiwater. Keimpe zit er al bovenop en probeert de zware zakken naar de windzijde van de boot te trekken. De angst maakt ongekende krachten in hem wakker, hij rukt wat hij kan, het gaat om zijn leven.

Vlak daarop krijgt de boot weer een geweldige stopper, reuze-handen schijnen hem uit het water op te lichten en hem vlak daarop in de diepte te stoten. Opnieuw gaan de zakken glijden, er is geen houden of keren meer aan. De grootste helft van de deklust komt aan de luwzijde te liggen en plotseling maakt de boot slagzij. Er is een verward geroep en geschreeuw op het dek en Stoffel komt uit de warme machinekamer tegen de trap oprennen.

Nog geeft „De Volharding” het echter niet op. Hij doet zijn naam eer aan. Hij stoomt door met de steven diep in het woelige water gedoken.

Golven spoelen grimmig en verbeterd over boord. De hele natuur rukt met enorme krachten op „De Volharding” aan. Alles spant samen.

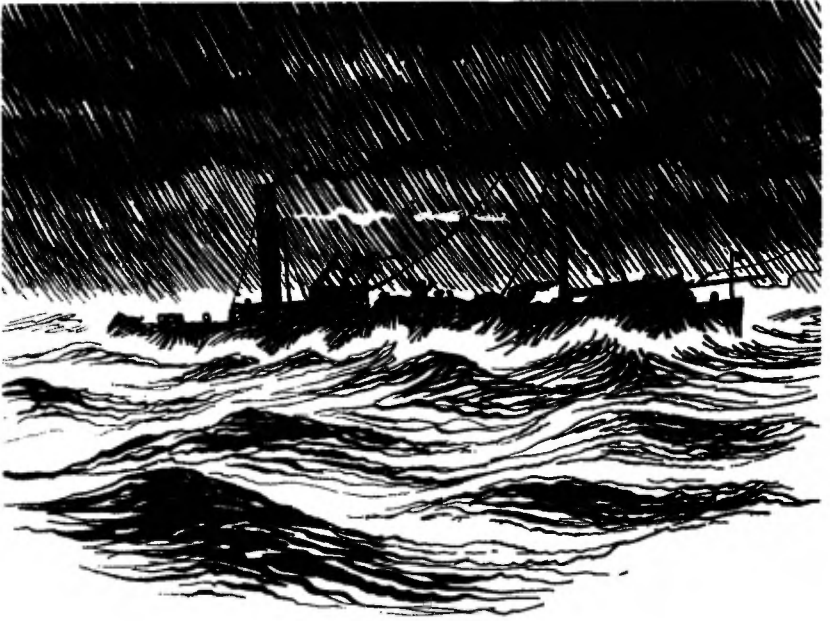
Al dieper zinkt de boot, hij vaart half onder water door. Nieuwe stoten, al feller, ál feller. Nog verder helt de boot over, nog dieper zakt hij weg.

En toch vaart hij nog! Maar de gang is er uit.

Eindelijk slokken de schuimende monsters hem op. Het water spoelt de machinekamer binnen.

Het vuur dooft sissend uit.

De schoorsteen rookt niet meer. Een steigerende golf slaat de lantaarn aan de steven kapot.

„De Volharding” heeft het opgegeven.

„De Volharding” heeft het opgegeven.

Met zijn vieren zitten en liggen ze, tot op hun botten verkleumd en met doodsangst in de ogen op de bovenlading. De boot kan niet verder zinken, hij zit aan de grond. Maar nog wordt hij niet met rust gelaten. Wat vast of los zit, moet er af.

Weg met die stuurkast van Koendert! De woedende golven vliegen er tegen op. Bons, bóns, bóns! Hevige windstoten rammeien hem!

Bons!

Daar tuimelt hij met een harde klap omver, kantelt in het water en hobbelt weg naar de duistere verte.

En nu die zakken!

Keimpe klemt er zich aan vast, een schreeuw ontsnapt zijn mond, of is het een gebed?

„Hou vast! Hou vast!” schreeuwen ze om hem heen. Hij herkent hun stemmen niet meer, de angst maakt ze schor en zwaar van klank. Ze schijnen uit een wonderlijke diepte te komen.

De ene stortzee na de andere spoelt over hen heen.
Een zak glijdt weg.

Een zware plons.

Nog een. Nóg een. Het plekje, dat als laatste toevlucht dient, wordt al kleiner en kleiner.

De dood grijnst. Hij klimt aan boord en klautert tegen de lading op.

Zal Keimpe op dit meer, waarin hij zo dikwijls gezwommen en waarop geschaatst heeft, dat vlak achter hun huis zo vredig tegen de wal kan kabbelen, nog zijn graf vinden? Komt er dan geen hulp opdagen, weet niemand van hun angsten af? Ginds, rondom het meer, in de diepe duisternis, ziet hij de lichten in de dorpen branden. Daar, in die richting, weet hij het huisje van zijn ouders te staan. Daar zitten ze nu gezellig rondom de tafel. Of nee, dat kan niet, zij horen toch ook wel welk vreselijk noodweer het is en ze weten, dat hij op de boot is . . . Hij ziet moeder angstig heen en weer lopen, dodelijk ongerust, met de handen gevouwen . . .

„Help!” krijst hij met hese stem. „Help!”

Zijn ogen staren vol ontzetting in de duistere nacht. Aan de wal pinkelen de lichtjes vriendelijk en zacht, ze wekken vertrouwen, ze nemen de vrees enigszins weg. Want waar licht is, daar zijn mensen met helpende handen en harten, die meelevén . . .

Hij roept, hij gilt, alsof hij hun aandacht wil trekken, maar zijn stem verwaait met de wind.

Plotseling voelt hij de zak, waar hij op ligt, bewegen. Hij slaat er zijn benen omheen, maar het schijnt, of die zak levend gaat worden. Langzaam maar zeker glijdt ze onder hem weg. Dan grijpt hij zich wild aan de reling vast. Hij klappertandt van angst en van kou.

Hoe lang zal hij zich zo vast moeten houden? Hoe lang zal hij het kunnen?

Nieuwe waterbonken woeden tegen de boot op. Soms ligt hij helemaal onder de golven begraven. Als hij proestend van het nat even opblijkt, meent hij tot zijn schrik, dat hij er alleen maar meer is. Of zijn de anderen er ook nog? Waar is Koendert?

„Koendert!” schreeuwt hij luid.

„Stil maar, ik ben hier!” hijgt een stem naast hem. De woorden, die volgen, gaan in het gebrul en gebulder verloren.

Keimpe schrikt. Hij ziet plotseling, dat de meeste lichten in de verte zijn uitgegaan. En daar had hij zijn hoop op gevestigd. Even later branden ook de laatste niet meer. De mensen zijn naar bed gegaan en slapen gerust, onbewust van zijn geworstel om het leven.

Stikdonkere nacht is het nu geworden. Nu is zijn hoop op redding ook geblust. Wat kun je van een wereld, waarin alle lichten zijn gedoofd, nog verwachten?

In deze duisternis komt een grote angst op hem af. Waar het vandaan komt, weet hij niet, maar opeens hoort hij iemand schreeuwen: „Voor mijn part vergaat straks de hele boot!”

Wie roept dat? Is dat zijn eigen stem niet? En plotseling weet hij het! Dat heeft hij Auke eens toegewenst. En nu — nu vergaat hij zelf! Hij wou varen, varen! Hij liet zich door niemand voorschrijven, wat hij worden zou. Varen wilde hij, door niemand liet hij zich van zijn stuk brengen.

Opeens komt al die schuld weer op hem af. Ja? Is het nog schuld?

„Nee, nee!” juicht zijn hart. „Alles is al lang vergeven!”

Een wonderlijke blijheid stroomt er door hem heen.

Nu is het goed. En toch raast rondom het noodweer.

Keimpe's Kerstfeest

De volgende morgen, heel in de vroege, verdringen enige mannen zich bij de aanlegsteiger. Hier moest nu „De Volharding” liggen, maar dat is niet het geval. Hij is niet thuis gekomen. Sinds gisteravond heerst er een grote ongerustheid over de bemanning. Zal de boot nog veilig aan de overkant liggen, of . . .

Er wordt druk gepraat, gegist . . . Met de handen diep in de broekzakken en het hoofd kouwelijk in de kraag gedoken staan ze somber en bezorgd in de verte te turen, maar de wijde plas ligt nog triest in de schemer verborgen.

Dan dringt er plotseling iemand hijgend tussen hen in en roept ontsteld: „De boot is vergaan! Keimpe, onze jongen . . .!!”

Dan besterven de woorden hem op de lippen. Het is Keimpe's vader. Hij is helemaal overstuur en kan zich bijna niet meer beheersen.

Er gaat een schok door de wachtende mannen.

„Hoe weet je dat?” wordt hem van alle kanten gevraagd.

„Achter ons huis, tussen de biezen, vond ik de stuurkast!” roept hij bleek en ontdaan. „En even verder een klomp, een klomp van Keimpe! En wie weet, wat er nog meer is aangespoeld!”

Radeloos loopt hij rond en weet niet wat te beginnen. Hij heeft het nog niet aan zijn vrouw durven vertellen. De hele nacht hebben ze in dodelijke ongerustheid verkeerd, ze zijn niet eens naar bed geweest.

Ieder heeft medelijden met hem, maar men staat er machteloos bij. Behalve visser De Boer, hij weet direct,

wat hij doen zal. Hij springt met Auke — die gisteravond is thuis gekomen — in de jol, die schommelend aan het touw ligt te trekken. Keimpe's vader zou graag mee zijn gegaan, maar het is beter dat hij naar huis gaat.

„Het touw maar los!” schreeuwt De Boer tegen de mannen op de wal en meteen hijst Auke het zeil, dat klapperend omhoog vliegt.

Daar varen ze al weg, het meer tegemoet. Hoewel de wind in kracht is afgenomen, is het nog woelig, vol witte koppen en grauw is de hemel er boven.

De mannen aan de wal ogen hen na. Nu eens is de jol tussen twee golven verdwenen en is er slechts een stuk van de mast te zien, dan weer zit het schuitje op de rug van een golf en wordt het een eind weggeschoven in één deinende slier. Beurtelings zinkt het weg en springt het weer op, sproeiwater stuift ver boven de boeg uit en flapt over de kop.

„Dat is nog eens zeilen!” merkt iemand op. „Als ze de boot al vinden, wordt het een harde dobber om de mannen te redden.”

„'t Is de vraag, of ze nog op de boot zijn,” meent een ander. „Als ze maar niet . . .”

„Kijk, daarginds steekt wat boven het water uit!” roept er een. „Vast het bovenste stuk van de schoorsteen!”

De anderen turen in de richting van zijn uitgestoken vinger. Met het aanbreken van de dag is de lucht helderder geworden en daardoor het uitzicht beter.

Ze zijn 't er over eens: het is de schoorsteen van „De Volharding”, die daar half en schuin boven de golven uitsteekt. Visser De Boer zeilt er recht op aan, die heeft hem dus ook al opgemerkt.

Ieder houdt met zijn ogen de deinende vissersschuit vast, waarvan de mast soms buiten boord hangt. Dan richt hij zich weer op, maar opnieuw vliegt de wind in het zeil.

De Boer zeilt er recht op aan, die heeft hem dus ook al opgemerkt.

„Een watterrat is De Boer!” wordt er gezegd. „Hij durft heel wat te wagen!”

„Ja, eigenlijk zijn leven!” mompelt er iemand.

„Dat is al eens eerder gebeurd, dat Iemand zijn leven gaf om dat van anderen te redden,” merkt er een derde op.

Het is Arjen Feikes, de timmerman, die dat zegt.

„Ja mannen, het is vandaag Kerstfeest,” vervolgt hij, als hij bemerkt, dat ze hem verwonderd staan aan te kijken. „Heb je daar vanmorgen nog niet aan gedacht?”

Dan begrijpen ze hem. Ze turen weer zwijgend in de verte, maar ondertussen denken ze over Arjens woorden na.

Kijk, daar zeilt De Boer om het wrak heen. Hij probeert aan de luwzijde te komen. Het valt, nu het meer zo hol staat, niet mee om „De Volharding” zó dicht te naderen, dat de mannen in de jol kunnen overstappen. Als ze ten minste nog leven.

Ja, als . . . als . . .

Men hoopt, men vreest . . .

„Kijk, ze komen terug!” roept er iemand, een poosje later.

„Ja, jongens, ze komen er aan!” roepen andere stemmen.

Halzen rekken zich om nog beter te kunnen zien. Hoe dichterbij de jol nadert, hoe groter de spanning wordt. Die groeit met de minuut.

Over de brug ziet men Keimpe's ouders aankomen met een dodelijke ongerustheid in de ogen en even later voegen ook de vrouwen van Berga, Koendert en Stoffel zich bij de wachtende groep. Ze vrezen het ogenblik, dat de schuit aan de wal zal komen, maar thuis konden ze het ook niet langer uithouden. Ze staan daar te beven van angst, o wee, als De Boer niemand meebrengt . . .

Slingerend en dansend nadert de jol, telkens door een uiteenspattende golf overstoven. Met een prachtige haal, achtervolgd door een spetterende golf, schiet hij de haven in.

Auke maakt een touw los en het zeil vliegt, rits, rits, naar beneden. Dan steekt hij de hand op en wuift tegen de mensen op de wal, die in gespannen stilzwijgen hen opwachten. Bij het roer staat zijn vader. Kijk, hij lacht! En hij roept ook wat, maar ze kunnen het niet goed verstaan.

Zou . . . zou . . . Een stille hoop begint te leven in de bezorgde ogen.

Men dringt naar de kant van de steiger om te zien en te weten . . .

Met een prachtige zwaai stuurt De Boer zijn schuit naar de wal.

Handen worden uitgestoken om het touw te grijpen en de boot vast te leggen. Plotseling klinkt er een daverend hoera op! Vrouwen barsten in snikken uit.

Daar zitten ze, Keimpe en de mannen, meer dood dan levend, op de bodem van de schuit. Wezenloos kijken ze rond. Water druipt uit hun kleren. Verstijfd zijn ze van de kou. De doorgestane angst tekent zich af op het gelaat. Stakkers zijn het, die zich zonder hulp niet eens kunnen oprichten. Het is een zielig gezicht, deze schipbreukelingen, steunend op sterke schouders, de vissersboot zien te verlaten.

Maar ze zijn er nog! Dat is het voornaamste. Dankbaar drukken Keimpe's ouders de stoere redders de hand. Spreken doen ze niet veel, maar de vochtige ogen zeggen genoeg.

Een poosje later ligt de aanlegsteiger verlaten.

Hoe gelukkig en dankbaar voelt Keimpe zich als hij een half uurtje later in bed ligt, toegestopt door moeder en een hete kruik aan zijn voeten. Hij kan van uitputting bijna niet praten, de doorgestane angst en kou hebben zijn mond gesloten.

't Was ook zo'n vreselijke nacht. Een nacht vol dodelijke dreiging. En toch — ja, die gedachte flitst nog even voor hij gaat slapen door z'n vermoeide hoofd: toch was 't ook een goede nacht, een heel goede zelfs, want nog nooit is God zo dicht, zo zalig dicht bij hem geweest.

Vanuit het warme hoekje van de bedstee blikst hij even in de kamer, waarin het bleke licht van de morgen hangt. Vader zit bij de kachel genoeglijk de pijp te roken en moeder kleedt broertje aan. Hun ogen stralen van een innig geluk. Wat zullen ze om hem in angst hebben gezeten.

Hij wendt zijn hoofd af en sluit de ogen. O, wat ligt hij hier veilig. Weg is de roetzwarte nacht, de bulderende wind en het onstuimige water.

Nu kan hij rustig gaan slapen. Maar hij is er té moe voor. Als lood zo zwaar liggen zijn armen op het dek, de vingers zijn krampachtig gebogen als houden ze nóg

de reling omklemd. En zijn benen . . . hij kon wel geen benen meer hebben, zo gevoelloos zijn ze. En zijn hoofd, het kon wel leeg zijn, zo duizelig is het, zo moe . . .

Eindelijk valt hij toch in slaap. Behoedzaam zet moeder de besteedeurtjes op een kier. Gelukkig, hij slaapt. Rust is hét geneesmiddel voor hem. Die wou varen, denkt moeder, met alle geweld varen. En nu is hij als een schipbreukeling thuis gebracht. Och, een mens weet niet, wat hij begeert . . .

Ze zucht. Vreselijk, zo'n nacht! Wat zal haar arme jongen een angst gehad hebben. Maar gelukkig, ze heeft hem nu veilig in de bedstee liggen. Ze heeft hem eigenlijk uit de dood teruggekregen.

Wat? Hoort ze 't goed? Luidt daar de kerkklok? En dan opeens dringt het tot haar door: het is Kerstfeest vandaag! Dat ze daar niet eerder aan heeft gedacht! Een wonder is het toch niet na al de belevenissen van deze morgen.

Ja, hoor maar: de Kerstklokken luiden! Het is een vrolijk, feestelijk gebeier in de grauwe luchten. Moeders hart gaat er van zingen! Een gered kind ligt er in bed, het is heerlijk. Maar het heerlijkste van al is: er ligt een Kind in de kribbe. De Heiland, die kwam om zalig te maken wat verloren is. Een ieder, die gelooft, dat Hij zijn zondesschuld op Zich nam en er voor stierf aan het Kruis, die is voor eeuwig behouden.

Er is niets, denkt moeder, dat een mensenhart meer kan verblijden. Het is echt jammer, dat ze samen straks niet naar de kerk kunnen gaan. Vader moet alleen maar gaan, zij moet bij Keimpe blijven. Maar het is toch even goed Kerstfeest voor haar.

De hele dag slaapt Keimpe door. Tegen de middag droomde hij hardop.

„Help!” kreunde hij, „help!”

„Wat is er jongen?” vroeg vader, die ogenblikkelijk

bij hem was. Hij zag, hoe Keimpe's vingers zich wild om de dekens krampten.

„Droom je?” vroeg vader nog.

„Koendert, Koendert!” fluisterden Keimpe's lippen en toen volgde er nog iets, dat vader niet verstaan kon.

Toen was hij weer stil. Hij ging op z'n zij liggen en sliep opnieuw in. Gelukkig maar!

Maar 's avonds, als de lamp al lang op is, wordt hij toch wakker. Hij heeft precies de klok in het rond geslapen. Zo'n slaapkop!

Voorzichtig duwt hij de deurtjes open en glimlacht tegen vader en moeder, die blij-verrast opkijken.

„Ha,” roept vader, „ben je d'r eindelijk weer? En hoe is 't nu met je?”

„'t Gaat zo'n beetje,” glimlacht hij flauwtjes.

„Zie je wel, wie hier is?” vraagt moeder.

En dan gaat er iemand naar de bedstee toe.

„Goeie!” zegt die lachend.

„Auke, ben jij daar?” vraagt Keimpe verbaasd.

Daar komt hij warempel voor overeind zitten al gaat 't ook moeilijk en het is net of er plotseling meer leven in zijn doffe ogen komt.

„Ik ben hier vandaag al twee keer geweest, maar jij lag achter de deurtjes en sliep als een os!” lacht Auke.

Ze zijn deze eerste keer gauw uitgepraat, eigenlijk weten ze beiden niet meer, wat ze zeggen moeten. Enigszins verlegen kijken ze voor zich. Eindelijk zegt Auke: „Morgen kom ik bij je hoor! Als je vannacht nog eens flink slaapt, lust je morgen misschien wel een sigaret! Nou, goeie hoor!”

De volgende dag voelt Keimpe zich al een stuk beter. Hij begint ook weer te eten. Maar de sigaret, die Auke hem aanbiedt, zal hij maar voor later bewaren. Daar heeft hij nu nog geen trek in.

„Belofte maakt schuld,” zegt Auke royaal, „hier heb je meteen het halve doosje!”

En al wijst Keimpe dat ook af, Auke houdt voet bij stuk.

„Je moet niks afslaan,” zegt hij, „dan alleen klappen! Jij bent toch al zo'n rare sinjeur! Wie kruipt er nu met Kerstmis onder de dekens! Daar is toch zeker ook niets aan?”

Eerst wil Keimpe die vraag bevestigend beantwoorden en Auke gelijk geven, maar hij bedenkt zich. Hij zegt: „Een Kerstfeest onder de dekens kan ook wel mooi zijn. Als jij het zo echt hebt gevierd als ik, dan — dan ben je goed af!”

Van dat antwoord wordt Auke even stil. Hij begrijpt heel goed, wat Keimpe bedoelt, al zegt hij 't ook niet met zoveel woorden.

„Hoe gaat het met Koendert?” vraagt Keimpe opeens.

„Kun je niet eerst naar je baas vragen?” lacht Auke.

„Nou ja . . . maar Koendert ligt me hoog!” antwoordt Keimpe. „Dat is een fijne kerel!”

„Heb je 't begrepen?” vraagt Auke. „Een prachtvent! Nou, stel je gerust, hij maakt 't best! En Berga ook! Maar Stoffel is er erger aan toe. Longontsteking!”

„Geen wonder,” vindt Keimpe. „Hij kwam zo, half aangekleed, uit de warme machinekamer en heeft de hele nacht boven in de kou doorgebracht, terwijl de golven voortdurend over het dek sloegen.”

Keimpe rilt er nog van, als hij zich die vreselijke nacht weer voor de geest roept. Hoe oud hij ook wordt, nooit zal hij die nacht vergeten. Maar nú wil hij er niet meer aan denken.

„Hoe bevalt het je in Katwijk?” vraagt hij Auke.

„Uitstekend!” is het antwoord. En dan komt er een heel verhaal over Auke's belevenissen.

„Dat jij me nu nog moest redden,” zegt Keimpe, „dat had ik nooit kunnen denken.”

Maar daar wil Auke niet over praten.

„Ik ga weg,” zegt hij opeens. „Hou je maar goed!”

Bij het tuinkekje steekt hij zijn hand nog even tegen Keimpe op. Ze zijn nu de beste kameraden die twee, zoals ze het vroeger nog nooit zijn geweest.

Bij het begin van het nieuwe jaar zijn ze allen, behalve Stoffel, de gevolgen van de ramp te boven. Maar gelukkig, Stoffel is ook aan de beterende hand. Af en toe zoekt Keimpe hem op en het is wonderlijk, hoe Stoffel dan is te spreken. Ook schijnt hij niet meer zo onverschillig te zijn.

„Wij zijn aan de dood ontsnapt,” zegt Stoffel op een keer, als Koendert en Keimpe tegelijk bij hem zijn. „En ik wel twee keer achtereen. Eerst met het vergaan van de boot en later met de longontsteking. Dat ik nog leef, is een wonder.”

„Misschien wil God je nog een kans geven om je leven te beteren,” merkt Koendert op.

Dan valt het Keimpe op, dat hij niet vloekt zoals anders.

„Wie weet,” zegt hij alleen maar, „wie weet . . .”

Als hij beter is, ligt „De Volharding” ook aan de wal. Het is een heel karwei geweest om hem te lichten. Toch is het gelukt en onder grote belangstelling voer hij de haven binnen.

Nu ligt hij gereed voor de afvaart. Nog even en dan laat Keimpe de stoomfluit gillen. Het is het sein van vertrek. De machine draait. Rook wolkt uit de pijp. Langzaam verwijdert „De Volharding” zich van de wal en kiest het ruime sop.